

Måndagen den 10 juni

Kl. 11.00–14.38

---

§ 1 Aktuell debatt om Försvarsberedningens förslag

*Aktuell debatt om
Försvarsberedningens
förslag*

Anf. 1 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr ålderspresident! Vi sverigedemokrater har begärt debatten, och vårt främsta syfte är att få klarhet i hur allianspartierna – den spruckna Alliansen – kommer att förhålla sig till Försvarsberedningens dokument, rapporten och de föreslagna ekonomiska satsningarna.

Nuvarande vägran från den splittrade Alliansen att skriva under Försvarsberedningens rapport har skapat en viss osäkerhet, i alla fall i Försvarsmakten och bland de officerare jag känner. Vad gäller? Kommer man att fullfölja eller inte? Kommer man att satsa de medel som föreslås?

Den osäkerheten finns hos Försvarsmakten, andra myndigheter och även utanför Sveriges gränser.

Herr ålderspresident! I förhoppning om att bringa klarhet i hur partierna ställer sig har vi begärt denna debatt.

Anf. 2 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr ålderspresident! Den 14 maj tog jag emot Försvarsberedningens slutbetänkande *Värnkraft*. Betänkandet är slutpunkten på ett, som jag uppfattar det, gediget arbete från samtliga inblandade. Sekretariatet har under beredningens ordförande gjort ett fantastiskt jobb, och de rapporter jag har fått tyder på att det har funnits en konstruktiv vilja att nå gemensamma lösningar.

De fyra borgerliga partierna valde att inte signera beredningens rapport. Det är inte min sak att recensera andra partier på den punkten, utan jag lämnar till allmänheten och andra att bedöma vad man anser vara ett rimligt sätt att agera. Men det finns i dag en bred enighet bland riksdagens partier om den säkerhetspolitiska analysen, om huvuddragen i totalförsvarets utveckling den kommande försvarsbeslutsperioden och om behovet av att fortsätta att förstärka den militära förmågan. Det gläder mig eftersom det inte alltid har varit så.

Nu finns en samsyn om både den säkerhetspolitiska analysen och att behovet av att förstärka vår militära förmåga är viktigt. Regeringen kommer att vara beredd att anslå ökade medel och ökade ekonomiska resurser till Försvarsmakten. Detta gör att jag även har goda förhoppningar om att vi kommer att nå en bred försvarspolitisk överenskommelse. Regeringen har ambitionen att presentera en försvarspolitisk inriktningsproposition under 2020.

För att ha så fullödiga förslag som möjligt kommer regeringen inom kort att besluta om uppdrag till Försvarsmakten, Försvarets materielverk och övriga försvarsnära myndigheter om att analysera beredningens förslag och redovisa dess ekonomiska konsekvenser och genomförbarhet. Det handlar om organisation, genomförbarhet, tidsramar, balans armé-marinflyg och den slutliga ekonomin.

Försvarsberedningen konstaterar själv i sin rapport att det inte går att utesluta att det kan uppstå oförutsedda omständigheter som påverkar Försvarsberedningens analys och förslag. Utvecklingen efter försvarsbeslutet 2015 ger beredningen rätt i den slutsatsen. Det är helt nödvändigt att berörda myndigheter får yttra sig över beredningens förslag innan vi slår fast den ekonomiska ramen för den kommande perioden.

Som försvarsminister är det mitt ansvar att den proposition som presenteras för riksdagen bygger på så djupgående och korrekta underlag som möjligt. Jag har alltför stor erfarenhet av hur det kan gå när det finns brister när de politiska besluten ska fattas. Ekonomistyrningsverket och Statskontoret har arbetat med ekonomistyrningen i Försvarsmakten, och Försvarsmakten gör nu ett bra arbete med att följa upp de rapporterna. Vi måste också undvika att ha en situation med återkommande omförhandlingar under pågående försvarsinriktningsperiod av det ursprungliga försvarsbeslutet. Den ram riksdagen lägger fast är också den som måste gälla.

Vi lever nu i en helt ny säkerhetspolitisk utveckling, om vi jämför med situationen för ett tiotal år sedan. Vi har en historia där Ryssland har uppträtt aggressivt mot Georgien, man annekterade Krim 2014, vilket är ett direkt brott mot internationell rätt, och det finns en pågående konflikt i östra Ukraina.

Det är enkelt att konstatera att det finns en förändrad säkerhetspolitisk situation som över tid har blivit sämre. Det är självklart att vi måste dra försvarspolitiska slutsatser av det förändrade säkerhetspolitiska läget.

Det är en omfattande process att förbereda ett försvarsbeslut. Under perioden 2016–2020 har nivån ökat med knappt 15 miljarder i jämförelse med när jag tillträdde. Det handlar om tre beslut under tiden 2016–2020 där vi tillför 35 miljarder. Vi måste fortsätta den militära förmågeökningen. Det är regeringens ambition.

(Applåder)

Anf. 3 HANS WALLMARK (M):

Herr ålderspresident! För en tid sedan presenterades Försvarsberedningens slutrapport. Fyra partier undertecknade denna. Fyra andra partier valde att avstå.

Detta får nog beskrivas som en paradox! M, C, KD och L valde att inte delta därför att de stod bakom slutsatser, förslag till beslut och ekonomiska konsekvenser. De övriga hade nämligen på olika sätt uttryckt tvivel.

Allt redovisas i fyra bilagor. De är inte en del av slutrapporten, men de är tydliga politiska ställningstaganden. Miljöpartiet säger att försvarets budgettillskott kan behöva öka i en lägre takt. Vänsterpartiet anser att höjningen som beredningen föreslagit på 84 miljarder däremot är för stor. Socialdemokraterna vill dela upp beredningens slutsatser och överlåta bestämmandet av den exakta nivån till politiska förhandlingar bortom beredningen, det vill säga ”att det behöver tydliggöras vad som är huvudprioriteringar genom ett flertal ekonomiska ambitionsnivåer i paketform”. Och

SD är med och talar om behovet av 2 procent, men sedan har partiet kuriöst nog några egna funderingar över vad som beskrivs som ANC-sanktionerade förföljelser av boer i Sydafrika.

Kan en paradox tydligare illustreras? S, SD, V och MP sida vid sida. De är inte eniga om vägen framåt men står med namnteckningarna bakom Försvarsberedningens rapport. M, C, KD och L står tydligt bakom slutsatser och behovet av en ekonomi på minst 84 miljarder, eller 1,5 procent av bnp, till 2025. Slutrapportens varmaste anhängare är alltså de som inte har undertecknat den.

Herr ålderspresident! För Moderaterna handlar det om en helhet. Först görs en säkerhetspolitisk analys. Den pekar på ett försämrat läge runt Östersjön. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kräver handling. Därför föreslås en försvarspolitisk inriktning som innebär både återtagande av tidigare förlorad förmåga och förberedelser inför kommande förstärkningar. Det är allt från en tredje brigad till ny materiel och fokus på personalförsörjning. Tidigare har med delrapporten *Motståndskraft* angivits vad som behövs för att återuppbygga ett totalförsvar.

Detta kräver finansiering. Med minst 84 miljarder – 1,5 procent av bnp – till 2025 och sedan upp mot 2 procent går det att realisera och genomföra det som föreslagits. Vill man göra något mindre eller väsentligen mindre kräver det naturligtvis lägre tillskott.

Frågorna i denna debatt är alltså i grunden ganska enkla men djupt seriösa ifall man tar försvaret av Sverige på allvar. Vad i rapporten är det som Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte vill betala för? Och vilken nivå eftersträvar Socialdemokraterna? Vad vill partiet stryka ifall det inte blir 1,5 procent av bnp till 2025? Vad på armésidan? Vad inom flyget? Vad inom marinen? Att inte säga något men att inneha makten får nog också beskrivas som en paradox!

(Applåder)

Anf. 4 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr ålderspresident! Jag vill nämna den utmärkte ordföranden Björn von Sydow som har lett arbetet på ett förtjänstfullt sätt och lotsat oss igenom många besvärigheter på ett skickligt sätt, liksom Tommy Åkesson som har ovärderliga kunskaper när det gäller budgetberäkningar. Jag vill nämna dem särskilt – plus naturligtvis alla övriga som har varit med i detta.

Som jag inledningsvis sa är syftet att bringa klarhet i det här med att Alliansen står och säger nej till att satsa genom att inte skriva på. Ni har som skäl till att inte skriva på angett att ni vill att regeringen ska förbinda sig. Det måste vara unikt, för det är väl inga försvarsberedningar eller regeringar som har förbundit sig tidigare. Om det är så skulle jag vilja veta det. Jag har tittat efter och hittade inget, men det skulle ju kunna vara så. Jag vill alltså inte säga att det inte har hänt att man skriver att man förbinder sig, men jag har inte sett det.

Men nu har ni chansen. Kom upp här nu i talarstolen, ledamöterna från Alliansen, och förbind er att följa det som står i det här dokumentet om de ekonomiska satsningarna! Gör ni inte det tappar ni den lilla trovärdighet ni har kvar. Nu har ni chansen. Satsa både de pengar som krävs som framgår av *Motståndskraft* och det som framgår i den sista boken, som det väl blir, som heter *Värnkraft*. Nu har ni ett utmärkt tillfälle.

Alla partier har sagt sig vara mycket nöjda. Att då, när man är nöjd med en rapport, ha som enda skäl att inte skriva under att regeringen inte förbinder sig att följa det här är för mig helt obegripligt. Det finns en tydlig majoritet i kammaren för att driva det här inom ramen för de utgifter vi har.

För att ta bort den osäkerhet som Moderaterna och Wallmark och andra har skapat här, herr ålderspresident, hos Försvarmakten och utanför landets gränser kan ni väl i alla fall passa på att i dag, inför kameror, förbinda er själva eftersom ni kräver det av Socialdemokraterna. Jag har inte hört en enda ledamot säga det. Wallmark tog inte chansen, men det blir ju en omgång till här, herr ålderspresident, så det ska bli spännande att höra om ni förbinder er till att följa det här.

Herr ålderspresident! Ledamoten Wallmark noterade att vi har med detta om boer i Sydafrika. Att Moderaterna inte bryr sig ett dugg om vad som händer med boerna i Sydafrika är känt sedan länge, men när det finns ett kapitel i dokumentet som behandlar Afrika tycker jag att det är lämpligt att ta upp detta.

(Applåder)

Anf. 5 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr ålderspresident, ärade ledamöter och ministern! När man hör sverigedemokraten presentera syftet med den här begärda debatten klarnar bilden av hur oerhört osäkert läget kring förutsättningarna är för ett framtida väl grundat försvarsinriktningsbeslut. Sverigedemokraterna nämner inte en enda gång att de ställde frågan till Socialdemokraterna vad de faktiskt har för ekonomiska målsättningar. Det har varit huvudskälet under hela slutfasen för oss i förhandlingarna att kunna få ett besked från Socialdemokraterna. I debatt efter debatt om försvarsekonomi och den inriktning som vi så väl behöver för att utveckla vårt försvar när det gäller totalförsvarsaspekten men inte minst det militära har vi från Centerpartiets sida efterfrågat vad Socialdemokraterna och regeringen vill uppnå i nästa försvarsinriktningsbeslut. Det missar Roger Richtoff fullständigt.

Jag tycker att detta bevisar att det inte finns något fokus på att kunna nå reella, konsekventa beslut. Risken för att vi skriver under en rapport och sedan inte får se den genomföras är mycket stor. Fokus ligger inte på att det ska bli resultat. Fokus ligger på andra saker.

Centerpartiet står bakom helheten i förslagen i rapporten. Det är ett mycket gediget arbete i konstruktiv anda under drygt två år som har bedrivits. Det vittnar om insikterna vi bär tillsammans i bred anda, dock om det säkerhetspolitiska läget och våra gemensamma utmaningar. Det vittnar också om vad som nu måste genomföras.

Vi har sedan två år ett stämmobeslut på att nå minst det nordiska snittet i andel av bnp – det ökar. Ta i beaktande – vi har diskuterat det många gånger – att våra grannländer och europeiska länder tar steg för steg för att medvetet öka försvarsanslagen och också förbinder sig till målsättningar med procentandel av sin bnp. Det visar att Sverige står kvar medan andra rör sig framåt.

Vi har medverkat till flera försvarsbeslut de senaste åren som har varit tillägg till beslutet vi tog för snart fyra år sedan i den här kammaren. Det har varit viktigt, men mer behöver göras. Det finns oerhört många bra förslag i den här rapporten, men den saknar helt en tydlig koppling till de

ekonomiska förutsättningarna. Jag tycker att dagens debatt behöver handla om att vi ska kunna få ett besked från den samlade skaran partier som har skrivit under rapporten om man kommer att förbinda sig till det här i kommande budgetförhandlingar och kommande inriktningsbeslut om framtidens försvars- och säkerhetspolitik.
(Applåder)

Anf. 6 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr ålderspresident! Att delta i Försvarsberedningens arbete innebär många timmar av sammanträden, resor och intensiva diskussioner. Vi har nu lagt fram två rapporter, *Motståndskraft* och *Värnkraft*. Vänsterpartiet delar beredningens uppfattning på flera områden, men när det gäller några avgörande frågor har vi en avvikande mening.

Vi behöver ett modernt, starkt totalförsvar med ett starkare civilt försvar och ett modernt värnpliktsbaserat försvar med folklig förankring som kan bidra till att skapa ett robustare samhälle och möta de olika hot vi står inför: säkerhetspolitiska hot där vi måste inkludera cyberhot, terrorism, extremism och framför allt nya hot som uppkommit i klimatkrisens spår.

Jag håller med om beredningens inriktning när det gäller det svenska försvaret. Utöver att stärka värnplikten måste krigsförbanden utökas, och vi ser behovet av att skapa tre brigader och en halvbrigad. Det militära försvaret behöver mer resurser. Jag anser dock att de föreslagna 84 miljarderna är en för stor höjning under perioden och att utvecklingen av Försvarsmakten måste ske under en längre tidsperiod.

Ett starkt totalförsvar är nödvändigt för att upprätthålla trovärdigheten för vår militära alliansfrihet. Även om vi anser att det är osannolikt att ett militärt angrepp skulle riktas mot Sverige som enskilt land måste vi självklart ha en beredskap. Vi ser att den säkerhetspolitiska situationen i Europa och globalt har förändrats och försämrats. Vi ser med oro på Rysslands upprustning, den folkrättsvidriga annekteringen av Krim och destabiliseringspolitiken i Ukraina. Vi ser också med oro på Natos upprustning och militariseringen av EU. Det är en utveckling som innebär att Europa återigen befinner sig i en farlig rustningsspiral.

Herr ålderspresident! Sverige måste göra sitt yttersta för att stoppa den här utvecklingen och främst inrikta sitt internationella arbete på att hitta fredliga lösningar som diplomati, mellanfolkligt utbyte och ett mer aktivt nedrustningsarbete, särskilt vad gäller kärnvapen. För att ett sådant arbete ska bli verkningsfullt och trovärdigt måste vi stärka vår militära alliansfrihet.

Jag håller inte med om Försvarsberedningens syn när det gäller samarbete med Nato. Den svenska militära alliansfriheten har bidragit till att generation efter generation har kunnat leva i fred i Sverige. Nato har kärnvapen som sin bärande doktrin och leds av en nation som har en mycket oberoende aktör i Donald Trump.

I och med en ökad närhet till Nato riskerar Sverige att i stället dras in i förödande krig och konflikter. Vänsterpartiet menar att en militärt alliansfri utrikespolitik är avgörande för Sveriges handlingsfrihet som en oberoende aktör i en tid då demokratiska rättigheter och mänskliga rättigheter kränks allt oftare.

Prot. 2018/19:101

10 juni

-----

*Aktuell debatt om
Försvarsberedningens
förslag*

Anf. 7 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr ålderspresident! Sverige befinner sig i ett allt tuffare omvärldsläge. Exempel på det är kriget som just nu pågår i Ukraina. Där dödas tio personer varje månad. Vi ser det alltsedan kriget i Georgien. Sverige har ett bra men alldeles för litet försvar givet de säkerhetspolitiska hot vi står inför.

För två och ett halvt år sedan återupptogs Försvarsberedningens arbete. Uppdraget vi fick av försvarsministern var att titta på och analysera omvärldsläget och föreslå hur en försvarsmakt ska se ut 2021–2025. Men det gällde också ekonomin. Det är ett mycket noggrant arbete som har genomförts under bra ledning av ordförande Björn von Sydow och huvudsekreterare Tommy Åkesson. Hela det arbetet har gjorts väldigt bra.

Efter ett år lade vi fram den första rapporten som handlade om det civila försvaret. Alldeles nyligen lade vi fram slutrapporten *Värnkraft*, som jag nu visar för kammarens ledamöter. Det är vårt förslag. Rapporten visar på precis de förslag som behöver genomföras och som är helt nödvändiga vad gäller såväl armén som flygvapnet och marinen för att vi ska kunna försvara oss. Vi pekar på vad som krävs inte bara till 2025, herr ålderspresident, utan också till 2030.

Det problem som uppstod var när vi till jul var i princip färdiga med hur det militära försvaret skulle se ut och frågan var Socialdemokraterna står uppkom. Var står regeringen? Det var den frågan vi aldrig fick något svar på.

Om regeringen följer förslaget i den här utmärkta rapporten kommer det att gå igenom. Om de ekonomiska ramarna upprätthålls kommer det att finnas majoritet. Men i rapporten finns ett mycket märkligt avslutande ord från Socialdemokraterna där det framgår att man inte vill ha en ekonomisk uppgörelse.

Herr ålderspresident! Det är lika dumt som att försöka sig på att bygga ett hus – att säga: Det huset ska vi ha – men sedan inte vilja göra upp om pengarna. Det är nog svårt att bygga ett hus på ett sådant sätt. Men det är omöjligt att bygga ett försvar om man inte är överens om pengarna.

I den här rapporten står det att det behövs 1,5 procent av bnp, motsvarande 84 miljarder. 1,6 kommer det att krävas för det civila försvaret.

Vi behöver svar från försvarsministern i dag. Var står Socialdemokraterna i den här frågan?

(Applåder)

Anf. 8 ALLAN WIDMAN (L):

Herr ålderspresident! Låt mig inleda med att säga att jag inte riktigt förstår Roger Richtoffs resonemang. Samtliga borgerliga partier har i full offentlighet på Svenska Dagbladets debattsida förbundit sig till både 1,5 procent och de förslag som finns i rapporten *Värnkraft*. Jag är beredd att upprepa det på nytt här i dag.

Skälet till att vi inte skrev under var just att vi ville slå vakt om rapporten och dess förslag i sin helhet. Utan ekonomin är rapporten föga värd.

Herr ålderspresident! I 16 månader har tolv ledamöter från åtta partier tillsammans med ledande tjänstemän från departement och myndigheter och ett ganska stort utredningskansli slitit med denna 355 sidor långa rapport. Totalt handlar det om 440 timmars sammanträdestid. Under hela denna arbetstid har det varit känt att det i botten fanns ett antagande om

1,5 procent av bnp till 2025. Det har stått i tidningen, och det har sänts i tv och radio. Jag vill påstå att varenda en, från generalerna på Lidingövägen 24 till den sista hemmasoldaten i Kronoberg, har känt till detta. Jag drar därför slutsatsen att även vår försvarsminister har varit underkunnig om detta faktum.

Min fråga till Peter Hultqvist i dag är: Varför sa han ingenting om att man inte var beredd att backa upp denna siffra? Varför berättade han inte att Försvarsberedningen i bästa fall skulle vara en seminarieövning, att förhandlingarna sedan skulle ske på Försvarsdepartementet i höst? Och vem är det Peter Hultqvist vill förhandla med?

Herr ålderspresident! Försvarsministerns agerande har devalverat Försvarsberedningen. Den har inte längre samma tyngd som den haft i försvarspolitiken i Sverige under decennier.

Finland satsade förra året 1,5 procent av bnp på försvaret. År 2021 passerar man 2 procent. Norge ligger på 1,6 procent. Danmark kommer att nå 1,5 procent 2022. Samtliga baltiska stater och Polen är redan över 2 procent av bnp. Och nu talar jag om medlemmar i Nato som också kan lita till den kollektiva säkerheten.

När regeringen inte är beredd att binda sig till 1,5 procent i rådande omvärldsläge, vilken signal skickar den då?

(Applåder)

Anf. 9 KAROLINA SKOG (MP):

Herr ålderspresident! Låt mig först göra klart att Miljöpartiet står bakom huvuddelen av Försvarsberedningens rapport. Arbetet har, vad jag har förstått, bedrivits i mycket god anda.

Vi behöver brett förankrade beslut om säkerhets- och försvarspolitiska frågor. Därför är det mycket tråkigt att de borgerliga partierna i slutskedet valde att hoppa av. För mig är det självklart att de medel som fördelas inom statens budget fördelas i budgetprocessen. Hur ska de som har ansvar för helheten annars kunna ta just det ansvaret? Det är inte hållbart att en grupp sakpolitiker får bestämma över en så stor del av det totala reformutrymmet framöver som vi talar om här.

Utöver utbyggt totalförsvar har vi stora behov framåt: i sjukvården, när det gäller miljön och när det gäller skolan. Avvägningar mellan dessa områden sker i budgetprocessen. Det är den ordning vi arbetar efter. Inte var det på det sättet på Anders Borgs tid att en grupp försvarspolitiker fick fria krediter i statens budget. Vi vet alla att det snarare var tvärtom.

Miljöpartiet delar bedömningen att det behövs ökade resurser till totalförsvaret framöver. Vid en situation då man måste välja och prioritera menar vi att det är det civila försvarets resurser som bör prioriteras.

Vi menar också att de män och kvinnor som viger sina liv åt försvaret ska säkras goda möjligheter, både medan de arbetar och som pensionärer.

Vi tycker att det är lika viktigt att vi behåller ansatsen om en bred syn på säkerhet hela vägen ut.

Anf. 10 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr ålderspresident! Det hela handlar om att i en remiss, som ska ställas till Försvarsmakten, FMV och övriga försvarsmyndigheter, tydliggöra

Prot. 2018/19:101

10 juni

-----

*Aktuell debatt om
Försvarsberedningens
förslag*

genomförbarheten i Försvarsberedningens förslag och se effekterna på för-
mågeutvecklingen, organisationen, balansen mellan vapenslagen samt
ekonomin.

När den förra försvarsministern, Karin Enström, lade fram sitt utred-
ningskrav på myndigheterna kalkylerade man med en ökning av försvars-
utgifterna på 8,1 miljarder för 2016–2020. I en uppgörelse blev detta se-
nare 10,2. Totalt under perioden har det tillförts 35. Det hon lade fram som
direktiv utvecklades sedan till något helt annat. Med denna erfarenhet i
botten tycker jag att det är viktigt att göra detta stora utredningsarbete in-
nan man sätter ned foten om den ekonomiska ramen.

Ingen kan garantera att exakt det som står i Försvarsberedningens rap-
port kommer ut när myndigheten har gjort sin analys. Det kan finnas
många saker som belyses där som är viktiga att ta hänsyn till i ett propo-
sitionsarbete till riksdagen. När vi väl har dessa papper på bordet hoppas
jag att de olika partierna är beredda att på ett sakligt sätt ta del av dem.

Vår ambition är att den militära förmågan ska fortsätta att öka men
också att vi ska ha ett stabilt ekonomiskt underlag i försvarsbeslutet och
att vi ska vara beredda att finansiera det. När ekonomin förändras, till ex-
empel med 26 miljarder i försvunna skatteintäkter på grund av olika skat-
tesänkningar, ger det en effekt. Det påverkar såklart helheten.

Helheten påverkas också av att kommuner och landsting har oerhörda
behov. Detta är en verklighet som ingen kan springa ifrån. Det här måste
man ta hänsyn till i budgetprocessen. Dessutom blir det förhandlingar med
olika partier utifrån en annan dimension.

Försvarsberedningens arbete kommer för vår del att vara grunden för
propositionen. Ingen ifrågasätter detta, utan så är det. Men vi måste också
försöka klara av alla olika utmaningar som finns framför oss. Det är ett
arbete som måste genomföras och som vilken regering som helst hade varit
tvungen att ta ansvar för. Därför tycker jag och vi från regeringens sida att
det är rimligt att vänta med det slutliga ställningstagandet om ekonomin
till dess att hela detta omfattande och viktiga arbete är genomfört.

Det är för övrigt ingen som ifrågasätter vare sig Försvarsberedningens
ledamöter eller kansliets kapacitet.

(Applåder)

Anf. 11 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Försvarsministern glömde att nämna en sak. Han
påpekade att medel har tillförts under den föregående mandatperioden, tre
gångar i tre överenskommelser. Moderaterna har deltagit i alla. Det han
glömde bort är att varje gång Moderaterna har föreslagit en nivå har det
från socialdemokratiskt håll inledningsvis kallats anslagsbingo.

Jag lyssnade därför nu, herr ålderspresident, på de olika anförandena.
Vänsterpartiet vill ge väsentligt mindre pengar än 84 miljarder till 2025.
Miljöpartiet vill ge väsentligt mindre pengar till försvaret till 2025. Ett an-
tal partier säger minst 84 miljarder – motsvarande 1,5 procent av bnp – till
2025. Min enkla fråga till försvarsministern är därför: Vilken indikativ
nivå vill försvarsministern ge?

Under hela valrörelsen och under hela förra mandatperioden duckade
Socialdemokraterna konsekvent när det gäller att prata nivåer. Sedan har
de dock accepterat de nivåer som andra partier har föreslagit och tar åt sig
äran av det. Vilken nivå har ni, Peter Hultqvist?

Anf. 12 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag är glad över att vi har breda överenskommelser och att Moderaterna och Centern har varit med i detta. Inledningsvis var även Kristdemokraterna med, men de valde att i ett senare skede hoppa av.

Det som har kallats anslagsbingo är det ständiga diskuterandet i olika konferenser och på olika möten om nivåer, som man låser sig till väldigt hårt. Vi, och även jag, har hela tiden sagt att detta kräver en sådan seriositet att det måste byggas på grundliga beräkningar och analyser och att det måste ske i direkta förhandlingar.

Jag har redogjort för hur regeringen ser på situationen och vilket utredningsarbete som ska genomföras. Vi är beredda att sätta ned foten vad gäller den ekonomiska ramen när vi har genomfört allt detta arbete.

Det här är inte ett ok som man har hittat på för att kyla ned stämningen i rummet, vilket Wallmark har sagt i ett offentligt sammanhang när vi har fört fram finansieringskravet. Det här handlar om en ren, krass realitet som måste hanteras.

Anf. 13 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Försvarsberedningen har lagt fram en analys, pekat på vilken försvarspolitisk inriktning som behövs och sagt att det kommer att kräva minst 84 miljarder, det vill säga 1,5 procent av bnp, till 2025. Jag ställer en enda mycket enkel fråga, herr ålderspresident. Vad tycker Peter Hultqvist och Socialdemokraterna?

Om man inte vill anslå denna nivå vill man heller inte genomföra Försvarsberedningens slutrapport. Då uppstår en följdfråga: Vad är det som ska tas bort? Vad i paketet ska knuffas undan?

Anf. 14 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag har redan redogjort för hur vi ser på tågordningen i arbetet. Nu har vi rapporten. Den måste bli föremål för myndigheternas konsekvensanalys vad gäller organisation, förmågeutveckling, genomförbarhet, balans mellan vapenslagen samt ekonomi. Ingen i dag kan garantera att alla detaljer med exakthet stämmer. Detta jobb måste genomföras, oavsett vilken regering som sitter vid makten, så att vi får en proposition som är grundad på så stabila förhållanden som möjligt.
(Applåder)

Anf. 15 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag har en fråga till statsrådet. I och med arbetet och när jag har lyssnat på försvarsministern nu har jag kommit fram till att det finns mycket klokhet i vad som sägs. Jag vet också att det var Socialdemokraterna som bröt trenden i den våldsamma nedrustning som Alliansen stod för. Det är välkänt.

Jag har som sagt en fråga: Vilka tidsförhållanden gäller från och med den remissbehandling som statsrådet nämner, herr ålderspresident? Kan vi få en tidsram för detta?

Anf. 16 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:
Herr ålderspresident! Jag utgår ifrån att om vi ska klara detta enligt den plan som vi arbetar med skulle vi kunna få analyser klara i november.

Anf. 17 ROGER RICHTOFF (SD) replik:
Herr ålderspresident! Det tycker jag faktiskt är rimligt. Det är rimligt att man gör utredningen noggrant och inte stjälpur det hela eller fejar ur som Alliansen gör. Jag undrar varför de går denna väg. Är det för att slippa ta ställning? Ingen har ju ännu förbundet sig vid något. Det hänvisas till en tidning. De säger att de är beredda att förbinda sig – men gör då det!

Augusti tycker jag vore rimligt. Sedan ska ju budgetförslag läggas fram. Vi får se hur mycket kurage de har när de lägger fram sina förslag.

Anf. 18 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:
Herr ålderspresident! Att styra eller inte styra kan vara dagens fråga. När det handlar om långsiktiga förutsättningar för vår försvars- och säkerhetspolitiska utveckling behöver tydliga besked ges. Ju mer tid Försvarsmakten får på sig att genomföra och realisera de målsättningar som riksdagen nästa år kommer att besluta om, desto bättre förutsätter jag att resultatet blir. Att vänta och hålla emot och att förhandla bort delar av Försvarsberedningens huvudförslag och samlade förslag innebär svårare förutsättningar. Det riskerar också att sända signaler om säkerhetsläget till andra länder, med säkerhetspolitiska konsekvenser för Sverige.

Min fråga till försvarsministern blir: Vilka partier avser ministern att förhandla med, och hur ser man på att Försvarsberedningens rapport bygger på en helhet?

Anf. 19 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:
Herr ålderspresident! Självfallet är Försvarsberedningens förslag grunden för den framtida propositionen. Självklart ska också helhetsperspektivet i beredningens förslag hanteras.

Men det går inte att lägga fram en proposition utan att göra de här utredningarna, som gäller organisation, förmågutveckling, genomförbarhet, tidsram, balansen mellan vapenslag samt ekonomi. Menar Daniel Bäckström och ni andra att vi inte ska genomföra det utredningsarbetet – att det är någonting som över huvud taget inte behövs eller inte kommer att tillföra några uppgifter som är viktiga att ha när vi utformar propositionen? Eller menar ni att vi ska genomföra det men redan på förhand säga att vi inte kommer att bry oss om vilket resultatet blir? Detta är en del i att kunna få fram en proposition som verkligen blir så bra som möjligt. Det ska sättas in i de helhetsperspektiv som behövs. Det är hela ambitionen.

Anf. 20 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:
Herr ålderspresident! Centerpartiet är tydligt med den ekonomiska målsättningen. Vi är beredda att budgetera när det handlar om försvarsbeslutet.

Vi har noterat överbefälhavarens kommentarer kopplat till det som presenterades från Försvarsberedningen. Detta ligger i linje med vad som behöver göras. Vi är beredda att lägga fram de skarpa förslagen i en motion till riksdagens kammare för att få dem prövade här.

Jag tror att det är oerhört viktigt att förstå det parlamentariska läget inför det närmaste årets arbete när det handlar om både ekonomi och förutsättningarna för säkerhetspolitik och försvarspolitik. Hur avser ministern att hantera det parlamentariska läget?

Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag är fullt medveten om det parlamentariska läget. Men jag hoppas att det finns en vilja och en förståelse för utredningsarbetena, som man från Försvarsmaktens och de övriga myndigheternas sida ser som en oerhört viktig uppgift och ett underlag för en proposition. Jag hoppas att ni är beredda att ta till er detta och se vad som kommer fram där. Vi kommer att inbjuda till information om resultatet så fort vi har fått tillbaka remisserna till departementet. Då hoppas jag att man kan ha en konstruktiv diskussion om detta.

Anf. 22 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag tänkte passa på att lyfta fram en fråga som inte handlar om finansiering, en annan fråga som behandlas i rapporten. Vi ska ju diskutera hela rapportens innehåll i den här debatten. Det handlar om hur vi kan stärka jämställdheten inom försvaret. Vi välkomnar återinförandet av värnplikten och att den är könsneutral. Men det betyder inte att kvinnor per automatik söker sig till värnplikten eller att diskriminering och sexuella trakasserier inte förekommer.

Hur vill försvarsministern öka jämställdheten, motverka diskriminering inom försvaret och förbättra rekryteringen av kvinnor?

Anf. 23 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Det måste hela tiden pågå ett arbete via både Rekryteringsmyndigheten och Försvarsmakten för att skapa ett intresse bland kvinnor. Att öka andelen kvinnor är en av de viktiga målsättningar som finns, bland annat när det gäller de värnpliktiga. Men det handlar också om att få in fler kvinnliga officerare av olika slag. Jag vet att Försvarsmaktens ledning är verkligen intresserad av att göra en ordentlig insats. Detta är ett arbete som pågår.

Trakasserier, mobbning och annat som kan förekomma är sådant som man från Försvarsmaktens sida måste ta tag i ute på förbanden när man upptäcker det, och jag vet att det görs. Det markeras tydligt i de här sammanhangen. De värdegrunder som vi har lagt fast måste gälla i verksamheten. Vi har också i närtid haft resonemang med Försvarsmaktens ledning om det här.

Anf. 24 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar försvarsministern för svaret. Vi har ju en feministisk regering, och för en sådan måste jämställdheten vara viktig inom alla områden, inklusive försvaret. Jag välkomnar därför att försvarsministern anser att jämställdhetsfrågorna är viktiga, och jag ser fram emot att de feministiska frågorna sätts än mer i fokus inom Försvarsmakten i framtiden.

Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Hela vårt arbete bygger på att vi ska satsa 1,5 procent av bnp. Vi har haft expertmyndigheter, Försvarsmakten och MSB, som har jobbat mycket nära oss. Detta faller till marken om vi inte får finansieringen. Ibland använder Peter Hultqvist uttryck som ”anslagsbingo” och andra lustifikationer. Men det är en väldigt allvarlig fråga. Tack vare KD-M-budgeten har vi nu lagt till det som behövdes och som Försvarsmakten begärde: 3 miljarder, 5 miljarder, 10 miljarder. Det är det vi ska bygga vidare på. Det behövs 5 miljarder per år fram till 2025. Att försvarsministern och Socialdemokraterna inte står bakom det skapar uppmärksamhet och förvåning i omvärlden.

Min fråga är: Var står egentligen Socialdemokraterna? Är ni beredda att jobba med utgångspunkt i den finansiering som vi har föreslagit?

Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag har nu vid ett antal tillfällen redovisat vårt förhållningssätt när det gäller hur vi ska ta oss an ekonomin. Men jag kan upprepa det en gång till.

Försvarsberedningens rapport kommer att utgöra grunden för propositionen. Nu skickar vi detta på remiss till Försvarsmakten, Materielverket och andra myndigheter. Man tittar på organisationseffekter, förmågeeffekter, genomförbarhet, tidsramar, balans mellan vapenslagen samt ekonomi. Det är ett uppdrag som jag skulle ha förståelse för att vilken regering som helst skulle genomföra. Det är så man gör när man ska ha ett underlag som håller för en proposition.

När man sedan ser utfallet har man ett ännu fastare och bättre underlag för att kunna ta ställning till ekonomin, för då har man också de olika myndighetschefernas underskrifter på hur de ser på förslagen. Då har man mer fast mark under fötterna. Det är det som den här processen handlar om. Sedan har vi naturligtvis också en budgetmässig helhet som kommer in i sammanhanget, vilket jag har redogjort för tidigare. Det är klart att det skapar en problematisk situation när man drar bort 26 miljarder genom skattesänkningar.

Anf. 27 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Den problematiska situationen kommer att infinna sig om regeringen väljer att inte lägga fram ett förslag i enlighet med Försvarsberedningens förslag. Det gäller både innehållet och ekonomin. Om regeringen gör det kan jag försäkra att det kommer att finnas en majoritet som stöder det. Men om så inte är fallet kommer det inte att gå.

Varför har Socialdemokraterna så svårt att förstå att det behövs minst 1,5 procent av bnp 2025?

Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag måste fråga mig: Är det svårt att förstå att det utredningsarbete som nu ska genomföras måste göras? Detta är fullt normalt och något som också gjordes av den förra regeringen i samband med Försvarsberedningen. Är det något konstigt eller orimligt? Om vi inte skulle göra det jobbet tror jag till och med att vi skulle få problem i riks-

dagen. Vi skulle få närmast konstitutionella invändningar mot handläggningssättet. Vad vi försöker göra är att bidra till ökad seriositet och en djupare grund för hela förslaget.

(Applåder)

Anf. 29 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Om de rödgröna under alliansåren hade kunnat styra och ställa i den här kammaren hade det svenska försvaret fått 5 miljarder mindre än vad det faktiskt fick under alliansregeringarna.

Peter Hultqvist administrerar själv det mest underfinansierade försvarsbeslut som har fattats i modern tid. Under en period av fem år har det behövts göras tillskott vid fyra olika tillfällen, och ändå når man inte fram till det som riksdagen beställde 2015.

Vi liberaler hoppade av försvarsuppgörelsen på grund av denna underfinansiering. Vi såg den komma, och vi förstod att detta inte skulle gå.

Nu stämmer beredningen under resans gång av alla sina kostnadsbedömningar med både FMV och Försvarmakten, som har representanter i beredningen. Det är mer ordning.

Jag frågade Peter Hultqvist i mitt anförande om han kände till att antagandet i beredningen var 1,5 procent, och jag ställer nu också frågan: Gav han klartecken till Björn von Sydow för dessa 1,5 procent?

Anf. 30 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag kan bara konstatera att sedan vi kom till regeringsmakten och med de överenskommelser vi har gjort här i riksdagen har vi brutit trenden när det gäller försvarsekonomin. Vi kan också se att vi nu har förbättrat den militära förmågan och att denna utveckling kommer att fortsätta fram till 2020. Vi ska nu också nästa gång ha ett försvarsbeslut som ytterligare bidrar till att höja den militära förmågan.

Att stämma av med FMV och Försvarmakten är inte detsamma som att göra de omfattande konsekvensanalyser som jag har talat om; det vet Widman. Det jobbet är absolut nödvändigt att genomföra om vi ska kunna ha en bra grund för propositionen.

Därför tror vi att det är klokare att vänta med att sätta ned foten när det gäller ekonomin till dess att allt det här jobbet är gjort än att nu gå händelserna i förväg och kanske i ett senare skede få ändra och göra om detta ytterligare. Det tycker vi inte är ett bra sätt att agera. Vi vill ha alla fakta på bordet, och därefter sätter vi ned foten.

Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Problemet är inte att FM och FMV får titta på Förvarsberedningens olika förslag. Problemet är att Socialdemokraterna inte vill ge ett besked om var man står ekonomiskt.

Jag ställde två mycket tydliga frågor till försvarsministern i min förra replik. Fråga nr 1: Kände Peter Hultqvist till att det fanns ett antagande i beredningen om 1,5 procent? Fråga nr 2: Har Peter Hultqvist vid något tillfälle givit Björn von Sydow klartecken när det gäller detta antagande?

Prot. 2018/19:101

10 juni

-----

*Aktuell debatt om
Förvarsberedningens
förslag*

Anf. 32 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Det är inte fråga om att FMV och Försvarsmakten "tittar på" det här. Det är fråga om att man gör en djup konsekvensanalys med en lång rad olika parametrar. Det är en väldig skillnad mot att bara "titta på" något. Det här är någonting som har stor betydelse för det slutliga utfallet.

När det gäller Socialdemokraternas ståndpunkt har vi från valrörelsen klargjort att vi är beredda att öka den militära förmågan. Vi är beredda att gå in med ytterligare medel i detta, och vi har i beredningens slutskede klarat ut att det är den ståndpunkt som vi fortsätter att ha intill dess att konsekvensanalyserna är färdiga. Finansieringen är här av avgörande betydelse.

Anf. 33 HANS WALLMARK (M):

Herr ålderspresident! Försvarsmakten brukar vara väldigt noga med att understryka behovet av långsiktiga planeringsförutsättningar. Man har också från Försvarsmaktens sida tagit fram en perspektivstudie som sträcker sig bort mot år 2035. Jag tror att det i allt väsentligt är bra om man skulle kunna ha denna inriktning och gå den vägen.

För det ändamålet har det funnits en försvarsberedning som har arbetat i över två år. Det är ett politiskt organ där alla riksdagens partier sitter för att man ska kunna nå en bred överenskommelse. Det är ingen studiecirkel, och det är ingen allmän diskussionsklubb, utan det är just ett organ för att man ska försöka nå en bred överenskommelse.

Då är den centrala frågan: Har inte en grundläggande förutsättning för detta arbete, just för att skapa de långsiktiga planeringsförutsättningarna, varit en ekonomi på minst 84 miljarder till 2025, motsvarande 1,5 procent av bnp? Socialdemokraterna glider undan frågan hela tiden.

Jag vet inte om det är Socialdemokraternas eller Sverigedemokraternas väljare som ska vara mest förvånade över den intimitet som har visats här från talarstolen när Roger Richtoff från Sverigedemokraterna har försvarat Socialdemokraterna och deras agerande.

Jag måste ställa frågan: Vad ville Sverigedemokraterna egentligen uppnå med sin namnteckning under Försvarsberedningens slutrapport?

Roger Richtoff kan ju ha lyssnat nu i kammaren och hört att Vänsterpartiet vill ge mindre pengar än 84 miljarder, att Miljöpartiet vill ge mindre pengar än 84 miljarder och att Socialdemokraterna pratar om paket. Så vad har Sverigedemokraterna egentligen velat uppnå med att stå sida vid sida med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna?

Herr ålderspresident! Det finns ju fyra partier här i kammaren som har varit tydliga med att man vill gå upp till 1,5 procent av bnp till 2025 och sedan vidare till uppemot 2 procent just för att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar.

Socialdemokraterna säger att rapporten ska utgöra grunden för en proposition. Frågan till er är: Tror Socialdemokraterna att den grunden kommer att innebära lägre eller väsentligen lägre nivå än 1,5 procent av bnp? (Applåder)

Anf. 34 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag skulle vilja börja i slutändan. Det ledamoten Wallmark inte förstår är att det finns en tydlig majoritet. Uttrycker ni att ni förbinder er – prova det ordet någon gång, för ni begär ju själva att man ska göra detta – till det som står i budgeten? Svara ja eller nej! Men det är väl en alldeles för svår fråga för Wallmark att klara av.

Anf. 35 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar för ännu ett upplyftande inlägg från Roger Richtoff.

Jag vet inte hur svårt det kan vara när Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna säger att en förutsättning för ett försvarsbeslut baserat på Försvarsberedningens rapport är minst 1,5 procent av bnp eller 84 miljarder. Vad är det då som är svårt att uppfatta, herr ålderspresident?

(Applåder)

Anf. 36 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Det som är svårt att uppfatta är trovärdigheten hos Wallmark och övriga, som under sina år totalt raserade det svenska försvaret och civilförsvaret. Ni raserade systemen och allt annat.

Ni har tidigare genom åren inte satsat på försvaret, utan det är först på de senare åren ni har börjat prata om detta. Varför kan ni inte ta den majoritet som finns i riksdagen, herr ålderspresident, och säga att ni förbinder er? Vad är problemet? Förstår inte Wallmark detta?

Anf. 37 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Sverigedemokraterna talar om trovärdighet. Det finns fyra borgerliga partier som är tydliga med inriktningen: upp till 1,5 procent av bnp eller 84 miljarder.

Vad Sverigedemokraterna gör är att låna ut sin namnteckning till Vänsterpartiet, till Miljöpartiet och till Socialdemokraterna som vart och ett ger svaret att de vill ge mindre eller väsentligt mindre pengar till Sveriges försvar under de kommande åren.

Vem är det som inte förstår, herr ålderspresident?

Anf. 38 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Moderaterna valde att lämna Försvarsberedningen utan att skriva på slutrapporten med motiveringen att man inte fick några garantier angående finansieringen.

Jag undrar, Hans Wallmark, hur Moderaterna tänker finansiera de stora ökningarna till försvaret som ni vill genomföra när ni inte vill höja skatten utan sänka den för dem som tjänar allra mest. Var vill Moderaterna skära ned? Är det på skolan, på äldreomsorgen eller på sjukvården?

Jag anser att skattebetalarna har rätt att få ett svar på denna fråga.

Anf. 39 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Detta är den samlade vänsterns återkommande frågeställningar. Naturligtvis gör vi på sedvanligt sätt i ett budgetarbete: Vi prioriterar.

Jag vill påminna om att det är denna anklagelse som varit återkommande när vi har sagt: anslagsbingo! Det var den kritik som kom mot vår budget som lades fram i höstas, som vann kammarens bifall och som har inneburit en trappa uppåt med 3, 5 och 10 miljarder. Det är den kritik som regeringen har gjort till sin. Jag tror att vi klarar av budgetarbetet mycket bra, herr ålderspresident.

Anf. 40 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag noterar att jag inte får några tydliga svar på vilka besparingar Moderaterna vill göra för att finansiera de ökade militärutgifterna. I en tid när Sverige fortfarande har alltför långa köer till sjukvården och stora brister inom ungdomspsykiatri och socialtjänsten och kommunernas pengar inte räcker till för nödvändiga satsningar inom skola och äldreomsorg väljer Moderaterna att sänka skatterna för de rikaste och prioritera stora satsningar på försvaret.

Anf. 41 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar för ett inspirerande förstamajtal. Jag vill dock påminna om att den regering som Vänsterpartiet tolererar är den regering som nu har en försvarspolitik som under de kommande åren bygger på exakt de budgetnivåer som Moderaterna talade om före valet, drev under valet och därefter lade in i det budgetförslag som sedan vann kammarens gehör. Den politik som avfärdades före valet är alltså den politik som nu styr Sverige på försvarsområdet.

Anf. 42 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag begärde ordet av en ganska enkel anledning, nämligen för att be Hans Wallmark upphöra att lägga ord i min mun. Jag har inte här eller vid något tillfälle uttalat på vilken nivå det slutgiltigt kommer att landa.

Försvarsministern har tydligt redogjort för den process som nu ligger framför oss för att få en robust och genomarbetad proposition och sedan i det kommande budgetarbetet. Jag har också poängterat någonting som jag egentligen uppfattar som självklart, nämligen att samhället också har stora övriga behov, bland annat inom sjukvården.

Anf. 43 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Miljöpartiet skriver i sin bilaga till Försvarsberedningens slutrapport: "Försvarets budgettillskott kan behöva öka i en lägre takt." Kan någon förklara om detta innebär 1,5 procent av bnp, motsvarande 84 miljarder, eller lägre eller väsentligen lägre? Om det innebär att man står bakom de 84 miljarderna är jag den förste att erkänna mitt misstag.

Anf. 44 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! "Kan behöva" är uttryck för en sund inställning som vi har varje gång vi går in i en budgetprocess och ska ställa olika behov mot varandra. Att inför det börja med att sätta siffror och procent-satser för olika politikområden blir ett pussel som jag inte får att gå ihop.

Vilka andra områden ska vi göra likadant med? Om vi ska sätta procent-satser för kriminalvården, för sjukvården och för skolan kommer vi till slut inte att få en budget som går ihop.

Anf. 45 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Som flera personer som varit ledamöter av Försvarsberedningen har vittnat om har en grundläggande förutsättning för arbetet varit en ekonomi mot 2025 på motsvarande 84 miljarder, minst 1,5 procent av bnp. Det har legat som en grundläggande förutsättning. Om då Miljöpartiet har en annan uppfattning är det bra om man klargör det.

Jag har alla möjligheter att ställa frågan, även om Karolina Skog inte har möjlighet att svara nu. Jag vill veta vad detta ”kan” betyder. Betyder det att man ställer sig bakom de 84 miljarderna, eller betyder det att man vill ha något lägre eller väsentligen lägre?

Anf. 46 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr ålderspresident! Jag konstaterar igen: Moderaterna vill inte förbinda sig. De vill inte ta det ordet i sin mun – alltså ingen trovärdighet. Centern vill inte förbinda sig. De har detta som en ”målsättning”, och det är inte att förbinda sig. KD har inte sagt någonting om förbindelse.

De enda som jag tror skulle kunna göra det är faktiskt Liberalerna. Varför det? Ja, de har ju tidigare genom åren, herr ålderspresident, satsat på försvaret. Liberalerna har en trovärdighet i det stycket som de andra totalt saknar.

Varför skrev vi på dokumentet? Jo, därför att det är ett alldeles utmärkt dokument. Från Sverigedemokraterna vill vi markera att det här dokumentet är riktigt bra. Vi förbinder oss också att lägga fram budgetförslag i den riktningen. Hörde ni det? Vi förbinder oss här och nu att lägga fram förslag som går upp till 1,5 procent, eller de 2 procent som vi tidigare var ensamma om i denna kammare – år efter år. När ni kallade Försvarsmakten ett särintresse hade vi för första gången 2 procent uppe.

Nu har ni chansen igen att försöka förstå varför vi skriver på. Vi vill betyga vördnad för dokumentet. Vi vill hedra detta bra dokument. Vi förbinder oss också att sedan lägga fram sådana budgetar.

Vad är era problem? Det enda ni behöver göra är att stödja våra förslag, som kommer att ligga i den riktningen. Då har vi en stor och tydlig majoritet i riksdagen. Vad är egentligen era problem?

Är det inte så att ni försöker komma ur detta genom att inte förbinda er, och så har ni hittat en utväg i att skylla på Socialdemokraterna? Det är väl ingen överraskning att Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte kommer att satsa dessa pengar? Det kan bara vara ledamoten Wallmark som inte förstått det tidigare.

Anf. 47 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Den här debatten har pågått i ungefär en timme, och hitintills har Sverigedemokraterna konsekvent ställt sig bakom Socialdemokraterna. Jag vet som sagt inte om det är Socialdemokraternas eller Sverigedemokraternas väljare som ska vara mest förundrade över detta.

Men då måste jag ställa frågan till SD, som står sida vid sida med S med sina namnteckningar i Försvarsberedningens slutrapport: Hur ställer man sig till att Vänsterpartiet vill ha mindre pengar, att Miljöpartiet säger att det "kan" behövas mindre pengar och att Socialdemokraterna har efterlyst ett paket?

Anf. 48 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Vi ställer oss så här: Vi bryr oss inte! Förstår ledamoten Wallmark detta? Vi bryr oss inte. Vi har skrivit under ett dokument. Vi förbinder oss att lägga fram budgetar i linje med detta. Vi har aldrig någonsin trott att Vänsterpartiet och Miljöpartiet skulle förbinda sig till detta – men det är väl en överraskning för ledamoten, kan jag tänka.

Anf. 49 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! När Roger Richtoff för Sverigedemokraternas räkning i en debatt om Sveriges försvar säger "Vi bryr oss inte" tror jag att det är det ärligaste inlägg jag hört i denna riksdag på många år. Det kräver faktiskt ingen vidare replik.

(Applåder)

Anf. 50 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Ja, det är rakt och tydligt. Det baseras egentligen på en fråga som jag ställde här för ett antal månader sedan och som ledamoten förmodligen har glömt. Jag frågade då: Har ni förankrat dessa 1,5 procent i respektive partiledning? Kommer ni ihåg det? Då svarade Vänsterpartiet och Miljöpartiet ärligt nej. Det hade de inte gjort. Varför är då ledamoten Wallmark och andra, herr ålderspresident, förvånade över att de inte står bakom detta? Hur svårt kan det vara att förstå?

Anf. 51 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Om Roger Richtoff blir Sveriges försvarsminister kommer jag att citera det han nyss sa i talarstolen: Vi bryr oss inte.

Miljön verkar inte ha avgörande betydelse för vilka han jobbar med. Det blir mycket intressant i höst när Sverigedemokraterna tillsammans med Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna ska förhandla fram ett inriktningsbeslut utifrån er underskrivna rapport. Hur ser Roger Richtoff på förutsättningarna att klara 1,5 procent?

Anf. 52 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Vi ser så här på det, och jag tar det igen eftersom det har svårt att tränga in hos ledamoten: Vi har skrivit under dokumentet. Vi förbinder oss att lägga budgetförslag i den riktningen. Gick det in nu?

Vad gör Centerpartiet förutom att dra ned på försvarsbudgeterna, år efter år bakåt i tiden? Det är ju på grund av vårt deltagande före jul som Försvarsmakten fick 18 miljarder mer.

Anf. 53 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Skillnaden mellan mig och Roger Richtoff är att jag ser vad som blir resultatet av ett beslut och inte en dröm, en text som var väldigt bra i seminarieform i en försvarsberedning.

Det handlar om att nå resultat och att se det förverkligas. Hur kommer Roger Richtoff att se till att nå 1,5 procent i realiteten i det sällskap ni befinner er i? Med er dagsform kommer det ju att variera vilka ni helst kommer att vända er till.

Hur kommer ni att säkerställa 1,5 procent av bnp i praktiken?

Anf. 54 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Vi kan inte göra annat, eftersom ni fegar ur. Detta liknar mer en teatergrupp, herr ålderspresident.

Hade ni skrivit under dokumentet hade ni kunnat vara trovärdiga när det gäller att lägga en ekonomisk budget i linje med detta. Men det gör ni inte. Ni har inte ens ryggrad nog att stå här och säga att ni förbinder er till detta – ingen av er!

Vilken trovärdighet har ni som var med och raserade alltihop? Ni vill inte förbinda er till att bygga upp det enligt Försvarsberedningens rapport. Det är skandalöst dåligt!

(Applåder)

Anf. 55 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Roger Richtoff förringar betydelsen av klimatförändringarna i sin avvikande mening. Ser inte Roger Richtoff och Sverigedemokraterna att klimatfrågan är en av vår tids absolut viktigaste säkerhetspolitiska frågor, som redan har fått stora konsekvenser i världen?

Ett exempel på klimatförändringarna är de bränder som förra året rasade runt om i Sverige. Omfattande elavbrott, vattenbrist och dricksvattenproblem är andra hot. Ser inte Roger Richtoff och Sverigedemokraterna att klimatförändringarna redan är här på riktigt?

Anf. 56 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Vi har inga problem att se klimatförändringarna. Sådana har det alltid varit. Snart kommer det en istid – kanske om 5 000 eller 10 000 år. Det ser vi också. Det har alltid varit och kommer alltid att vara stora klimatförändringar över tid.

Problemet är att man ensidigt diskuterar vad det beror på. Vi har uppfattningen att man borde ta dit riktiga forskare från båda sidor och föra en seriös debatt om orsaken till klimatförändringarna. Men det är vi ensamma om.

Anf. 57 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! ”Riktiga forskare”, säger Roger Richtoff. En överväldigande majoritet av vetenskapssamhället, inklusive FN:s klimatpanel IPCC, anser att det är ett faktum att klimatförändringarna har orsakats av människans utsläpp av växthusgaser. Det råder inget tvivel om att klimatförändringarna är här på allvar, och vi har kort tid på oss att göra någonting åt dem.

Att förneka det här är att stoppa huvudet i sanden, Roger Richtoff.

Anf. 58 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag förnekar inte klimatförändringarna. Sådana har alltid skett; jag sa ju det.

IPCC är ingen vetenskapsakademi. Och att det är 97 procent av forskarna är ett rent falsarium. Tiden är för kort här, men jag kan lämna över handlingar från andra forskare – flera tusen forskare, riktiga klimatforskare – som har en helt annan uppfattning om orsaken till detta.

Anf. 59 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Hela det här förslaget bygger på 1,5 procent av bnp, eller 1,6 procent om man tar med det civila försvaret. Vi var väldigt tydliga med att det var därför som de borgerliga partierna, det vill säga Kristdemokraterna och övriga, inte ställde upp.

I KD:s och M:s budget lade vi till 3, 5 och 10 miljarder, och sedan ska det fortsätta. Men man höjer på ögonbrynen när man hör Roger Richtoff. Han bryr sig inte. Han har inte förstått parlamentarismen.

Anf. 60 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag får nog rätta ledamoten. Han har inte förstått det här, och det är inte första gången han inte förstår vad man säger.

Jag sa att jag fick en fråga om vad Miljöpartiet tycker. Men jag bryr mig inte om vad de lägger, för jag vet vad de tänker göra. De tänker aldrig anslå det här. Att inte ledamoten förstår det är jag inte längre förvånad över.

Återigen: Vi skriver på och förbinder oss till det här. Vad förbinder sig Centerpartiet till, och vad förbinder sig ledamoten Oscarsson till? Ingen-ting! Jag har i varje fall inte hört något.

Anf. 61 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Här pratar ledamoten om teatergrupper, han hyllar Socialdemokraterna och han bryr sig inte om vad andra partier som har skrivit under tycker.

Det blir ju en parodi när det handlar om något så allvarligt som Sveriges försvar! Roger Richtoff vill inte se att Kristdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna inte vill skriva under eftersom vi anser att om man ska bygga ett hus måste man vara överens om pengarna!

Är det inte bättre att Roger Richtoff erkänner att han hamnat i galen tunna?

Anf. 62 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag har inte hamnat i fel tunna. Jag tycker faktiskt att det här dokumentet är bra. Det är alldeles utmärkt, och vi skriver under det.

Vad är problemet, ledamoten Oscarsson? Det enda ni behöver göra är att stödja våra förslag, för vi är det enda parti som har förbundit sig att följa det här – det enda partiet eftersom ni inte vågar. Jag vet inte om det beror på att ni är fega politiker eller vad det är. Förbind er nu att göra det här! Men det kommer ni aldrig att göra.

Anf. 63 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill bara erinra ledamoten om att vi inte har några omdömen om andra ledamöter i talarstolen.

Anf. 64 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Jag tycker att det är bra att vi försöker att upprätthålla nivån på debatten här i kammaren.

Jag är djupt förankrad i mitt parti och min partiledning. Jag förbinder mig till 1,5 procent av bnp. Det som är märkligt är dock att Roger Richtoff har utbrett sig i en avvikande mening som fyller hela tre sidor av rapportens betänkande. Där pratar han bland annat om situationen för boerna i Sydafrika men säger inte ett enda ord om ekonomin. Det hade varit ett utmärkt tillfälle för Sverigedemokraterna att verkligen surra sig vid masten.

Anf. 65 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Vi har ju surrat oss. Vi har ju skrivit under det här dokumentet, där en satsning på de olika försvarsgrenarna på 1,5 procent av bnp framgår. I dokumentet är det 1,5 procent. Läger vi på motståndskraft är vi uppe på ungefär 1,6 procent.

Det är så vi tolkar det och så som även ni tolkar det. Ni hade ju skrivit under om Socialdemokraterna hade gjort det och förbundet sig. Men ni förbinder er inte själva till det.

Anf. 66 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror att jag förband mig väldigt tydligt i det förra replikskiftet.

Jag tycker att det är väldigt konstigt att Sverigedemokraterna i en mycket lång avvikande mening inte med ett enda ord nämner ekonomin utan i stället en lång rad andra ämnen. Det ger ett konstigt intryck. Att förbinda sig i skrift är ju mer värt än de muntligt framställda löftena, åtminstone i min värld.

(Applåder)

Anf. 67 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag förstår inte riktigt vad ledamoten är ute efter. Kan man förbinda sig mer än genom att skriva under ett dokument som är inriktat på 1,5 procent av bnp? Det måste väl vara det absolut bästa sättet. Här i kammaren förbinder man sig sedan till att lägga budgetar i den riktningen. Kan man vara mer tydlig? Jag tror inte det.

(Applåder)

Anf. 68 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr ålderspresident! Det här är en av försommarens viktigaste debatter, för den handlar om fortsättningen på vårt oerhört angelägna arbete med att få fram ett så välgrundat, förankrat och framtidsinriktat försvarsbeslut som möjligt. Vi har ägnat åren 2021–2025 oerhört mycket tid tillsammans i Försvarsberedningen de senaste åren för att få fram ett så bra, genomtänkt och genomarbetat förslag som möjligt.

Jag har noterat att det inte finns några alternativa förslag till de konkreta förslag som behöver genomföras och som Försvarsberedningen skriver fram. Vi pratar om en återupptagen artilleriutbildning i Kristinehamn, utveckling och ett nytt regemente i Arvidsjaur och en förbandsstruktur som

behöver utvecklas. Det föreslås regementsbildningar på flera ställen i Sverige, bland annat i Mittnorrland. Vi kan område för område se hur vi lägger upp ett helhetstänk för att stärka Försvarsmaktens förutsättningar i de olika områdena i hela landet.

Det här är inte bara angeläget. Det är inte bara önskvärt. Det är oerhört viktigt och avgörande i en tid när det säkerhetspolitiska läget försämras alltmer. Att inte ta intryck av vad som händer i vår absoluta närhet, i vårt närområde, visar inte bara på okunskap och oförmåga att lyssna in signalerna. Det visar också på att man inte väljer att göra de prioriteringar som behöver göras.

Centerpartiet kommer att lägga fram förslagen i enlighet med beredningens arbete och ekonomiskt säkerställa att det finns förutsättningar för dessa fem år men också därefter jobba vidare för att på sikt nå 2-procentsmålet.

Vi är också helt klart för ett svenskt Natomedlemskap.

Anf. 69 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag skulle vilja veta lite bättre hur Centern och Bäckström ser på konsekvensanalyserna som nu ska göras.

Anser ni att de har ett värde och att det är någonting som man bör ta hänsyn till vid framtagandet av propositionen? Är ni beredda att ta till er uppgifter i det sammanhanget?

Hur ser ni på förhandlingar när det gäller dessa frågor inom ramen för det budgetsamarbete som Centern och Liberalerna har med regeringen?

Anf. 70 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Tack, ministern, för dessa mycket viktiga frågeställningar! De är relevanta och centrala inför både de kommande tre åren och besluten om inriktningsperioden 2021–2025.

Jag konstaterar att detta kommer att aktualiseras redan i höst, då vi i kommande budgetförhandlingar ska börja prata om förutsättningarna för 2022. År 2021 är ju redan med i budgeten, men år 2022 kommer att vara föremål för budgetöverläggningar. Då kommer vi att verka för att få till de extra miljarder som behövs.

Anf. 71 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar för svaren på den punkten. Sedan hade jag två andra frågor.

Hur ser Bäckström och Centern på konsekvensanalyserna? Anser man att det är någonting som man bör ta hänsyn till? Är det någonting som man tycker är ett substantiellt arbete, och är man beredd att vara öppen för att ta till sig av vad som kommer fram i dessa konsekvensanalyser?

Anf. 72 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Absolut är det viktigt att lyssna in konsekvensanalyser och beskrivningar. Men det är ännu viktigare att ha politisk styrning i dessa processer och även att ange riktningen för de kommande fem åren. Det är utifrån den prioriteringen som konsekvensanalyserna kommer att ge tecken på hur det blir i praktiken.

Vi har kunnat se de senaste åren hur budgetar har anpassats år för år och att vi behövt ge tillskott tillsammans med regeringspartierna för att stärka försvarets förutsättningar.

Prot. 2018/19:101
10 juni

-----
*Aktuell debatt om
Försvarsberedningens
förslag*

Anf. 73 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag hade samma fråga om de kommande budgetförhandlingarna som försvarsministern ställde.

Vi lade ju 18 miljarder mer i budgeten för 2019–2021. Den budgeten stödde vi så att den gick igenom. Det var i många stycken för att fylla det tomrum som fanns inom förvaret och för att leva upp till det förra försvarsbeslutet.

Jag tar frågan nästa gång.

Anf. 74 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Läs gärna Centerns senaste budgetmotion, Roger Richtoff! Vi ligger högre än den siffran. Den handlar om åren 2019, -20 och -21. Att vi inte tar ansvar, som Roger Richtoff hävdar, är långt ifrån min beskrivning. Vi ligger högre.

Jag tycker att detta är en bra förutsättning för att gå vidare och diskutera förutsättningarna för 2022, -23, -24 och -25. Det kommer att krävas anslagsökningar varje år.

Anf. 75 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag kan konstatera det.

När vi då kommer in i perioden 2019–2021 har vi beslutet om lite drygt 6 miljarder varje år. Men det är ju för att täcka det gamla. Bör man inte slå på ytterligare 5 miljarder per år från år 2021? Detta med hänsyn till att de 18 miljarder som fastställdes nu i mångt och mycket var till för att täcka det gamla försvarsbeslutet.

Hur ser Daniel Bäckström på det?

Anf. 76 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Det är oerhört intressant att ta del av den helhetsbild som Roger Richtoff nu ger uttryck för. Han har inte koll på vare sig nuvarande budgetarbete eller hur det korrelerar med Försvarsberedningens rapport.

I rapporten är vi överens om att det ska tillföras 5 miljarder årligen från 2022 och framåt, och vi är överens om att 2021 ligger där det ligger. Det har vi pratat mycket om i Försvarsberedningen, där Roger Richtoff varit mycket närvarande de senaste två åren. Att nu i talarstolen hävda något annat visar på bristen på helhetssyn.

Anf. 77 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! I sitt första anförande redogjorde Daniel Bäckström för att hans parti har ett stämmobeslut om en viss procentsats för försvaret. Ska jag tolka det som att övningen som gjorts i Försvarsberedningen helt enkelt är att identifiera lagom stora utgifter som fyller upp till 1,5 procent?

Anf. 78 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Vi står också bakom den första delrapporten, som om jag minns rätt presenterades den 17 december. Där var beloppet drygt 4 miljarder, motsvarande 0,1 procent, så det är 1,6 procent i totalförsvarsutveckling som behövs. Det står Centerpartiet bakom.

Vi har också varit med i dialogen i dessa tre varv. Vi har läst och förhandlat texterna tillsammans med övriga partier i Försvarsberedningen och gjort avvägningar för att kunna lösa detta i praktiken. Det är en mycket väl balanserad helhet som vi föreslår och står bakom.

Anf. 79 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Det jag ifrågasätter är inte rapporten utan de olika parternas ingångar när de skrev rapporten. Jag tror att det är här någonstans vi hittar skillnaden.

För Miljöpartiet är det viktigt att man först gör en omvärldsanalys och sedan identifierar behoven och kommer fram till en slutsomma. Exempelvis ingår det i omvärldsanalysen att behoven inom cybersäkerhet ökar. En del av det kommer att ske inom kulturpolitikens område. Ska det då komma efter budgetprioriteringen och efter de 1,5 procenten, eller får det räknas in i de 1,5 procenten?

Får man anpassa budgeten efter sin omvärldsanalys, eller har man bestämt sig från början?

Anf. 80 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Det kan vara så att jag missar vissa detaljer i frågeställningarna, men när det handlar om totalförsvarets utveckling de närmaste fem åren inbegriper och förutsätter jag att det kommer att handla om mer pengar runt om i samhället i dess helhet. Det är många olika som ska vara med och bidra till att detta blir verklighet.

När det handlar om statens budget är det mycket viktigt att det finns en tydlig prioritering och långsiktiga planeringsförutsättningar för Försvarsmakten och övriga myndigheter att realisera de insatser och åtgärder som behövs. Att inte ge de förutsättningarna kommer att påverka vår förmåga negativt.

Anf. 81 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr ålderspresident! Låt mig vara tydlig med att Vänsterpartiet vill se ett stärkt totalförsvar. Det inkluderar både det militära och det civila försvaret – särskilt det civila. Vi vill därför gärna se en generell förstärkning av resurserna till just det civila försvaret.

Jag delar beredningens uppfattning om vikten av att stärka civilförsvaret inom samhällets alla områden. Det innebär bland annat tydligare ansvars- och ledningsförhållanden, stärkt befolkningsskydd, förbättrad sjukvård och informations- och cybersäkerhet samt ökad beredskap inom livsmedels- och energiförsörjning.

Jag vill särskilt understryka betydelsen av frivilligorganisationerna men även försvaret. Särskilt hemvärnet har stor betydelse för att skydda det civila samhället i samband med kris och katastrofer.

I dag utgörs ett av de allvarligaste hoten mot den globala säkerheten av klimatförändringarna. Extrema väderhändelser som torka och översvämningar utgör direkta hot och är också orsaker till krig och konflikter. Ett annat exempel på klimatförändringarna är de bränder som förra året rasade i vårt eget land. Omfattande elavbrott, vattenbrist och dricksvattenproblem är också något vi måste förbereda oss på.

Försvarsberedningen behöver därför i sin analys i ännu större utsträckning se de problem som klimatförändringarna och andra hot mot vår miljö utgör både globalt och lokalt. Där försvarets intressen och samhällsintressen står emot varandra måste lösningar hittas genom kompromisser och samarbeten.

Låt mig också säga något om återinförandet av värnplikten, något som Vänsterpartiet välkomnar, främst för att det stärker den folkliga förankringen och ytterst demokratin. Men jag vill också understryka vikten av ett mer aktivt arbete för ett jämställt försvar, där kvinnor får allt större utrymme inom försvarets alla delar.

Avslutningsvis vill jag rikta ett tack till Försvarsberedningens kansli under ledning av Tommy Åkesson och till beredningens ordförande Björn von Sydow. Jag vill också tacka samtliga ledamöter.

Anf. 82 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Jag tycker att många viktiga bitar lyftes i det senaste anförandet av Vänsterpartiets ledamot i Försvarsberedningen. I ett helhetsperspektiv står jag bakom väldigt mycket av de insatser som behöver göras på det civila området. Jag skulle därför vilja lägga till frågeställningen: Hur ser Lotta Johnsson Fornarve på den militära upprustningen och utvecklingen i Ryssland, som påverkar vårt säkerhetspolitiska läge och närområdet?

Anf. 83 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag är glad över att Daniel Bäckström delar min syn när det gäller vikten av att stärka det civila försvaret och totalförsvaret som helhet.

När det gäller Ryssland ser vi med stor oro på landets upprustning, annekteringen av Krim och den destabiliseringspolitik man för i östra Ukraina. Men vi ser också med oro på Natos upprustning och även på EU:s militarisering.

Anf. 84 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Då är min nästa fråga: Vilken nivå anser Lotta Johnsson Fornarve behövs när det handlar om andel av bnp till det militära försvaret de kommande fem åren, 2021–2025, för att möta den sämre utvecklingen när det gäller säkerhetsläget i vårt område?

Anf. 85 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Vi ser inte i nuläget att det finns något direkt militärt hot mot Sverige. Men vi ser också att det är viktigt att ha ett starkt försvar. Inte minst för att vår alliansfrihet ska bli trovärdig måste vi ha ett totalförsvaret. Vi delar inriktningen när det gäller det militära försvaret: Vi

måste gå mot tre och en halv brigad, stärka värmplikten och så vidare. Men vi menar att detta måste ske under en längre tidsperiod.

Anf. 86 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! När man lyssnar till Lotta Johnsson Fornarve hör man att hon tycker att det är bra och viktiga förslag – vi behöver stärka försvaret. Men när vi kommer till ekonomin verkar viljan inte riktigt finnas kvar. Jag undrar mer konkret: Vad betyder detta, och hur ska vi tolka det? Vilka summor är det som Lotta Johnsson Fornarve ser framför sig? Om det inte är 1,5 eller 1,6 procent, vad är det då?

Anf. 87 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Vi ser, precis som jag sa, att vi behöver stärka totalförsvaret. Vi vill stärka det civila försvaret ytterligare; vi ger mer resurser till det. Vi vill inte nämna någon summa i nuläget därför att vi anser att detta är en fråga för fortsatta förhandlingar. Vi ser dock att de 84 miljarder som föreslås i beredningens rapport är en för hög summa för denna tidsperiod. Vi menar att förstärkningen av försvaret måste ske under en längre tidsperiod. Men vi delar inriktningen.

Anf. 88 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror att alla som hör eller ser detta inser att det inte går ihop. Man kan inte säga att allt detta är viktigt och behövs men inte vilja vara med längre när vi kommer till ekonomin. I verkliga livet och när det gäller en så viktig sak som Sveriges försvar måste det hänga ihop. Bygger man ett hus måste man vara överens om hur det ska se ut men också om pengarna. Annars kommer det inte att fungera att bygga ett hus och än mindre att bygga ett försvar. Jag beklagar att Vänsterpartiet inte är med på finansieringen.

Anf. 89 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Som jag sa vill vi stärka totalförsvaret och särskilt det civila försvaret. Men när det gäller det militära försvaret menar vi att upprustningen måste ske under en längre tidsperiod. Det handlar nämligen om otroligt mycket pengar, 84 miljarder kronor. Vi måste ta ett helhetsansvar för statens ekonomi, och det finns även andra behov. Vi måste också se till att vi har ett fungerande välfärdssamhälle.

Anf. 90 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Apropå ekonomi gjorde jag en uppräknig – den återfinns också i Försvarsberedningens rapport – som visade hur länderna närmast Sverige nu mycket kraftigt och väldigt snabbt ökar sina försvarsanslag. Är detta ett förhållande som länder till oro hos Lotta Johnsson Fornarve?

Nummer två: Lotta Johnsson Fornarve sa att det är den militära alliansfriheten som gett oss fred i generation efter generation. Jag håller inte med.

Anf. 91 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag ser med oro på den generella upprustningen – både Rysslands och Natos upprustning och EU:s militarisering. Jag menar att vägen framåt för Sverige är att stå fast vid alliansfriheten och att på allvar återigen bli en röst för fred och nedrustning i världen. Jag tror att det är så man bygger fred.

Anf. 92 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Låt mig bara säga: permittenttrafiken, transittrafiken, baltutlämningen. Sveriges neutralitet har bara fungerat när vi har tummat på den och gjort avsteg.

Anf. 93 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag ser att det finns delar i alliansfriheten som skulle kunna bli mycket bättre. Därför menar vi att vi måste stärka alliansfriheten på riktigt, bland annat genom att sluta närma oss Nato och riva upp värdlandsavtalet. Då kan vi återigen bli en trovärdig röst för fred och nedrustning i världen. Detta tror jag är oerhört viktigt.

Anf. 94 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr ålderspresident! Sammanfattningsvis står vi alltså i ett tufft säkerhetspolitiskt läge, och så kommer det att vara under överskådlig framtid. Försvarsberedningen har jobbat intensivt under två och ett halvt år och lagt fram ett mycket bra förslag. Det bygger på att vi satsar 1,5 procent av bnp på det militära försvaret – 1,6 procent om man räknar med det civila. Det är därför beklagligt att Socialdemokraterna inte vill ha någon ekonomisk överenskommelse om de summorna.

Jag vet att försvarsministern kommer efter mig, så jag skulle vilja ställa några frågor som jag tror att många av oss här i kammaren och många tittare undrar över. De har framförts förut, men då kanske inte försvarsministern har kommit ihåg att svara. Visste försvarsminister Peter Hultqvist att vi jobbade med 1,5 procent av bnp? Hade vår eminente ordförande Björn von Sydow, socialdemokrat och tidigare talman och försvarsminister, fått okej för att jobba med 1,5 procent av bnp? Det var fråga nummer två. Nummer tre: Kommer inriktningspropositionen, som borde landa på riksdagens bord i början av nästa år, att bygga på Försvarsberedningens rapport, inklusive ekonomin?

Anf. 95 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag ska börja med att tacka för denna debatt, som vi har fått till stånd. Jag vill också rikta en liten ursäkt till ledamoten om jag uttryckt mig tokigt. Det är säkert inte sista gången, man jag ber om ursäkt i så fall.

Nåväl, till min fråga: Kommer KD nu att i kommande budgetar förhålla sig till Försvarsberedningens dokument? Jag förstår att jag inte kommer att få något annat svar om förbindelse.

Anf. 96 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Jag tycker att den här debatten har varit väldigt tydlig, Roger Richtoff. Det har gång efter gång sagts att Kristdemokraterna

tillsammans med de övriga borgerliga partierna inte vill vara med om något som är underfinansierat. Erfarenheten av förra försvarsbeslutet var ju att det var underfinansierat från dag ett. Därför vill vi inte underteckna något sådant dokument. Ska det vara så svårt för Roger Richtoff att förstå detta?

Anf. 97 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr ålderspresident! Ska jag tolka detta som att Kristdemokraterna inte kommer att lägga fram budgetförslag i den riktning som dokumentet visar? Det går ju upp emot 1,5 procent plus det andra. Är det så jag ska tolka det?

Det enda ni behöver göra är att lägga fram förslag i riksdagen enligt det här dokumentet, med 1,5 procent. Då har vi en tydlig majoritet. Glöm inte bort det, ledamoten! Det är ett väldigt bra sätt att få igenom sin budgetpolitik i riksdagen.

Vi satsade för år 2019 7,5 miljarder mer än regeringen, men vi gick med på den lägre siffran för att få till stånd en rimlig fördelning till Försvarsmakten.

Anf. 98 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Jag var väldigt tydlig med att om regeringen lägger fram en inriktningsproposition som bygger på detta, inklusive ekonomin 1,5 procent eller 1,6 procent om man räknar med det civila, kommer den att gå igenom i riksdagen. Det är vår inriktning.

Jag blir faktiskt lite besviken på ledamoten Richtoff. Han har talat om teatersällskap här. Snart tror jag att han själv kvalar in med sitt sätt agera i dag. Du kvalar in i ett teatersällskap som inte lyssnar på argumenten, Roger Richtoff!

(ROGER RICHTOFF (SD): Det är dags för dig att be om ursäkt nu, kanske.)

Anf. 99 ALLAN WIDMAN (L):

Herr ålderspresident! Jag har genom hela den här debatten gång på gång ställt frågan till Peter Hultqvist om han var underkunnig om att beredningen under 16 månaders tid jobbade med antagandet 1,5 procent. Jag har också ställt frågan om han, åtminstone i ett initialt skede, gav klar-tecken till ordföranden i Försvarsberedningen, Björn von Sydow, att jobba vidare med detta antagande.

När han nu konsekvent vägrar att svara på frågan nödgas jag dra följande slutsatser: Ja, Peter Hultqvist kände till detta, och ja, Peter Hultqvist ingrep inte mot antagandet om 1,5 procent.

Herr ålderspresident! Det är sällan försvarsministern hedrar kammaren med sin närvaro. Den mest konkreta beställningen i försvarsbeslutet 2015 gällde två armébrigader som skulle vara fullt utrustade och samövade. Strax före jul berättade arméchefen Karl Engelbrektson att det bara blir en sådan brigad.

Den fråga jag då måste ställa är: Vilka åtgärder har försvarsministern vidtagit för att innehålla riksdagens beställning om två brigader, och vilka åtgärder planerar han?

Anf. 100 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! En av dimensionerna i det uppdrag som Försvarsberedningen fick var att man skulle titta på finansieringen. I en artikel från TT 2017 kommenterar Allan Widman detta. Så här står det i artikeln: "Liberalernas försvarspolitiska talesperson Allan Widman tror inte att försvarsberedningen i slutändan kommer att leva upp till regeringens direktiv när det gäller att redovisa finansiering.

– Det här gänget är liksom inte kvalificerat nog att göra sådana bedömningar. Vårt fokus är försvar och säkerhet, säger han till TT.

– Jag tror inte det är möjligt för oss att ha en sådan överblick över hur vi kan flytta pengar från skolan, från vården eller något annat."

Vilka slutsatser drar Widman av detta utifrån de konsekvensanalyser som nu ska göras och budgetsamarbetet med regeringen?

Anf. 101 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror att Peter Hultqvist är väl medveten om att det citat han läser upp för min del refererar tillbaka till den diskussion som fanns i en tidigare försvarsberedning, där vi funderade på om portot eller skatten på tobak skulle höjas med ett visst antal procent. Den typen av frågor tror jag inte att en försvarsberedning bör hantera. Det är just därför jag går till min partiledning och förankrar de ställningstaganden som jag gör i beredningen.

Anf. 102 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Kan det möjligen vara så att detta visar vikten av att man diskuterar också försvarsekonomin i en helhet med den övriga ekonomin inom ramen för det budgetsamarbete som Liberalerna nu har med regeringen?

Jag skulle också vilja höra Allan Widmans bedömning av värdet av de konsekvensanalyser som vi nu ska göra och Liberalernas vilja att ta vara på de synpunkter som kommer fram där. Är ni beredda att ha ett öppet sinnelag när det gäller att hantera konsekvensanalyserna?

Anf. 103 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Jag kan börja med den sista frågan. Mitt sinnelag är synnerligen öppet, och alla goda råd ska man naturligtvis lyssna på.

Sedan antar jag att när personer kommer till Försvarsberedningen är de representanter för sina partier och har förankrat sina positioner där. Men den här gången visar det sig att det inte var så med Socialdemokraternas tre representanter, och det är mycket illa.

Anf. 104 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Liberalerna har tillsammans med M och KD i en avvikande mening i *Motståndskraft* skrivit att de anser att Nato är och förblir demokratiernas främsta försvar mot auktoritära och aggressiva krafter och att Sverige bör ansluta sig till Nato. Anser verkligen Allan Widman att Natomedlemsländerna – Turkiet, Ungern och Polen – tillhör demokratiernas främsta försvarare? Hur kan en kärnvapenallians som leds av Trump vara garanten för vår säkerhet?

Anf. 105 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Det är min bedömning att det är högst diskutabelt huruvida Turkiet verkligen är medlem i Nato i dag. De har en lång rad av konflikter med många Natoländer och har ställt sig helt vid sidan av. Det ser man inte minst nu när de ska handla luftvärn.

Nato och Washingtonfördraget ställer krav på folkligt stöd och demokratisk kontroll över väpnade krafter. Ja, Nato är frihetens röst i världen.

Anf. 106 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Det går inte att komma ifrån att Turkiet, Ungern och Polen faktiskt är medlemmar i den allians som Allan Widman så gärna vill att Sverige ska ansluta sig till och som ni anser är vår demokratiska främsta försvarare. Anser Allan Widman också att Nato är garanterat för vår säkerhet? Det är en kärnvapenallians som leds av USA, som har en president som på senare tid har tagit ett antal beslut som på allvar hotar den globala säkerheten, som att lämna Parisavtalet och FN:s råd för mänskliga rättigheter, och nu hotar med krig mot Iran.

Anf. 107 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Jag kan bara konstatera att i den nyss avslutade EP-valrörelsen hade Vänsterpartiet uppenbarligen inga större problem med att både Polen och Ungern är medlemmar i Europeiska unionen. Man ställde sig ju trots allt nu bakom EU eller sa åtminstone att man inte just nu ville lämna unionen. Det verkar som om logiken inte riktigt hänger ihop.

Anf. 108 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! För att greppa de väldigt tvärsäkra positioner som kommer fram här i dag tror jag att det är bra att titta lite bakåt i tiden. Därför har jag en fråga till Allan Widman som just gäller hur det var tidigare.

Hur var det under den borgerliga regeringen? Var det så att de ekonomiska ramarna för försvarspolitiken sattes i Försvarsberedningen? Eller sattes de i Statsrådsberedningen, som tog fram statens budget? Hur var det?

Anf. 109 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Min minnesbild är att de nivåer som lades fast – och det gjordes även ekonomiska nivåer i tidigare beredningar – i allt väsentligt följde med in i Regeringskansliet och fram till försvarspropositionen. Det fanns en överenskommelse som baserade sig på beredningens arbete om en höjning redan innan den socialdemokratiska regeringen tillträdde.

Anf. 110 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Min fråga var alltså: Var slogs de ekonomiska ramarna fast? Allan Widman svarar att idéerna, grunderna från beredningen, följde med in i Regeringskansliet. Men de slogs fast – jag uppfattar att han bekräftar det – i Regeringskansliet, i budgetberedningen.

Anf. 111 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr ålderspresident! Ja, det är ju den konstitutionella ordning som vi har. Det beslutet måste alltid fattas. Det som saknas den här gången och som jag tror att vi fyra borgerliga partier efterlyser är ett ställningstagande från Socialdemokraterna, som parti. Var står de i detta? Men självklart måste man ha både en budgetberedning och ett budgetbeslut, som ytterst fattas i riksdagen. Det är det ingen tvekan om.
(Applåder)

Anf. 112 KAROLINA SKOG (MP):

Herr ålderspresident! Försvaret kan inte ses som en isolerad ö utan måste ses som en del av samhället. Det gäller både ekonomi och samhällsplanering. Även om försvaret i ett krisläge ska kunna fungera utan essentiella samhällsfunktioner behöver Försvarsmakten vägar att köra på, mat och rent vatten.

Till exempel när vi planerar måste också försvaret anpassa sig till att samhället förändras, städer utvecklas och energisystemet förändras. Då är jag övertygad om att försvaret måste vara en del av bredare analyser. Detta gäller till exempel att man behöver anpassa flygvapnet efter att vi ska bygga ut vindkraften. Det är också viktigt att försvarets historiska utsläpp hanteras effektivt och kontinuerligt.

Genom det beklagliga agerandet i Försvarsberedningen cementerar de borgerliga partierna frågan så att den bara handlar om pengar till det militära försvaret och materiel. Försvars- och säkerhetsfrågan är mycket bredare än så. Det handlar om säker tillgång till dricksvatten, om möjligheten att förebygga och hantera torka och bränder och om att minska beroendet av import av essentiella delar för vår matförsörjning från instabila länder.

Vissa av åtgärderna för att hantera detta kommer att ligga inom näringspolitiken. Mycket av arbetet för att förebygga och stärka landet i fråga om cybersäkerhet kommer att ligga under kulturpolitiken. Det är lika viktigt för vår säkerhet. Det är en del av en helhet.

För att vi ska kunna göra en ansvarsfull förstärkning av vår säkerhet och försvarsförmåga måste vi bredda försvarsfrågan. Exempel på frågor som måste tas med i det kommande arbetet handlar om ett robust och decentraliserat elsystem, säker matproduktion, skydd av dricksvatten och politik för att stärka demokratin och det fria ordet.

Anf. 113 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Försvarsmakten behöver långsiktiga planeringsförutsättningar. Försvarsberedningen har i sin rapport sagt att det militära försvaret behöver minst 84 miljarder till utgången av 2025. Miljöpartiet skriver i beredningen: "Miljöpartiet är därför inte beredd att binda oss till de siffror på kostnadsökningar för totalförsvaret som presenteras i rapporten. Försvarets budgettillskott kan behöva öka i en lägre takt än vad som föreslås i beredningens rapport." Då ställer jag frågan: Ställer sig Miljöpartiet, som en politisk inriktning, bakom 84 miljarder eller en lägre eller en väsentligen lägre nivå?

Anf. 114 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Miljöpartiet ställer sig bakom de analyser, de omvärldsanalyser och det arbete som Försvarsberedningen har gjort. Och

vi konstaterar och ställer oss bakom att alla delar inom totalförsvaret – det civila försvaret och det militära försvaret – kommer att behöva ökade resurser. Men försvarsministern har också här i dag redogjort för en tydlig process framåt, om vad som sedan händer och i vilket skede de exakta nivåerna kommer att fastslås. Vi har ingen avvikande syn på det.

Anf. 115 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Vi pratar nu om det militära försvaret, och vi har angett nivån ditåt. Om nu Miljöpartiet inte ställer upp på det utan vill ha en lägre eller en väsentligen lägre nivå ställer jag frågan: Inom vilka områden vill man ta bort? Är det inom armén, inom flyget, inom marinen eller inom hemvärnet? Är det till officerare och soldater? Det är ju det som är problemet för den här lilla regeringen: att ni inte kan ange nivån.

Försvarsmakten efterlyser långsiktiga planeringsförutsättningar, och jag ställer frågan igen: Vilken är Miljöpartiets politiska ambition – 84 miljarder, lägre eller väsentligen lägre?

Anf. 116 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Vi har ett brett samförstånd om att vi behöver öka säkerheten för Sverige. Vi är också överens om att det har skett förskjutningar i omvärlden. Exempelvis har hotet när det gäller cybersäkerhet ökat jämfört med andra delar. Vi står bakom en politik där vi anpassar oss till det förändrade läget. Då är inte det viktiga i vilken del av statens budget som utgifterna kommer.

Det kan exempelvis vara inom kulturpolitiken. Är det där vi effektivast vidtar åtgärderna är det där vi ska vidta dem. Det är vår ingång. Och vi kommer att vara med fullt ut ända fram tills propositioner och budgetar läggs fram för att göra detta arbete, men det kräver en sammanvägd analys.

Anf. 117 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Jag återger en del av Skogs inledande anförande: Det är inte rimligt att en grupp sakpolitiker bestämmer helheten.

I det senaste beklagade hon agerandet i beredningen. Hon syftade på oss fyra borgerliga partier, som inte skrev under rapporten.

Vilket mandat hade Anders Schröder när han förhandlade för Miljöpartiet i Försvarsberedningen? Anders har gjort ett väldigt fint arbete och också insett betydelsen av ett starkare försvar. Vilket mandat har han i Miljöpartiet?

Anf. 118 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Anders Schröder har haft ett mycket nära samarbete med den förra riksdagsgruppen och med nuvarande riksdagsgrupp i sitt arbete med Försvarsberedningen och har rapporterat tillbaka om ett konstruktivt och gott arbete i beredningen.

Men vi har varit väldigt tydliga med att vi har lagt vårt fokus på att uppdatera omvärldsanalysen, så att vi relaterar det svenska försvaret till det som faktiskt händer och det som vi tror kommer att hända i omvärlden. Han hade ett tydligt mandat att göra detta.

Anf. 119 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Jag noterar att Miljöpartiet inte verkar ha läst den första delrapporten om motståndskraft. Där redovisar vi nämligen det som efterlystes tidigare: om helheten, om alla politikområden och om det civila försvarets betydelse.

Men när det nu handlar om det militära försvaret efterlyser jag besked från Miljöpartiet: Vad har man egentligen för ambitioner? Och inser man det parlamentariska läget – att det behövs en majoritet här i kammaren för att ett inriktningsbeslut som sträcker sig fram till 2025 ska kunna landas nästa år?

Anf. 120 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Tvärtom – vi har läst den första rapporten och drar slutsatser av den. Men vi beklagar att debatten, som så ofta, i slutändan handlar om mer pengar bara till försvaret. Det är den resan som vi beklagar. Vi vill hålla fast vid det grundläggande arbetet i Försvarsberedningen och använda det som grund i arbetet framöver.

Jag vill också poängtera att vi har en särskild ordning för budgetarbetet, och det gäller för alla sakområden.

Anf. 121 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! I sitt anförande hörde vi Karolina Skog tala om att det är viktigt med det civila försvaret. Hon pratade om livsmedelsförsörjning.

Då vill jag upplysa om något – det är kanske lite begreppsförvirring här. Det finns två ben som hela vår rapport bygger på. Det handlar om det civila försvaret, som tyvärr inte finns längre och som behöver återupprättas. Men här verkar det vara någonting som ledamoten har missat.

Anf. 122 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag förstår inte riktigt kommentaren. Det har skett ett brett arbete i beredningen, som har skrivit en rapport om olika delar. Jag väljer att fokusera på några av de delar som jag ser har varit mest eftersatta. Precis som ledamoten säger var det civila försvaret det som drabbades mest av neddragningar tidigare. Om vi måste prioritera är det detta som vi kommer att lägga fokus på. Det är en inriktning som vi har, och den baseras på de slutsatser som finns i rapporten.

Anf. 123 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Herr ålderspresident! Det handlar ju om pengarna. När det gäller det civila försvaret och det militära försvaret handlar det om pengar. Det blir bara tomma ord, och det blir också ganska patetiskt. Tidigare hörde vi ledamoten komma in på kulturpolitiken. Vi hörde tidigare också om något teatersällskap. Detta duger inte.

Man kan i rapporten läsa att Finland ligger på 2 procent av bnp och Norge på 1,6 procent av bnp. Dessa pengar krävs. Vad ser Miljöpartiet framför sig att man ska dra ned på när det gäller motståndskraftsförslaget?

Anf. 124 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag tycker att detta inlägg säger väldigt mycket om försvarspolitiken. Om någon nämner att det finns andra delar av det som vi gör i samhället som också är viktiga och som lägger grunden för en fungerande försvars- och säkerhetspolitik förlöjligas detta – att göra något i kulturpolitiken, att stärka det fria ordet och att arbeta mot de aktiva destabiliseringskampanjer som sker. Det duger inte. Man sitter fast i ett tanke-mönster som är förlegat. Vi måste uppdatera oss och arbeta med den värld som vi i dag lever i.

(Applåder)

Anf. 125 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr ålderspresident! Denna debatt gör tydligt att det finns ett stort och brett engagemang i försvarsfrågan. Vi har nu också ett förslag som är genomarbetat från Försvarsberedningen och som från regeringens sida kommer att utgöra grunden för arbetet med propositionen.

Jag utgår från att det finns en vilja till en bred överenskommelse i denna viktiga fråga. Breda majoriteter skapar stabilitet både i signalverket gentemot våra egna myndigheter och mot omvärlden. Men det måste också finnas en känsla och en insikt om vikten av att ta del av de konsekvensanalyser som ska göras och sätta in dem i en ekonomisk helhet. Det handlar då om organisationens utveckling, förmågeutvecklingen, personalförsörjningen, effekter på infrastrukturen i försvaret och slutligen bedömningen av ekonomin.

Regeringens vilja är att fortsätta öka den militära förmågan och att se till att det finns långsiktiga planeringsförutsättningar. Men det kräver också bra underlag.

(Applåder)

Den aktuella debatten var härmed avslutad.

§ 2 Aktuell debatt om landsbygdens förutsättningar

Anf. 126 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Inlandsupproret, Bensinupproret, Landsbygdsupproret – initiativen under våren har varit många och samlat flera hundra tusen människor. Den underliggande frustrationen och budskapet från människorna är desamma: Den nationella politiken ser inte hela Sverige, och nu har vi fått nog.

I Landsbygdskommitténs analys av den förda landsbygdspolitiken under de senaste 40 åren konstateras att staten och den nationella politiken under lång tid inte sett hela landets potential och inte heller gett Sveriges landsbygder och glesbygder en möjlighet att hantera de utmaningar som de står inför.

Det har nu gått över ett år sedan riksdagen fattade beslut om ett övergripande landsbygdspolitiskt mål. Vi var många som hade hoppats att Landsbygdskommitténs 75 skarpa förslag skulle finnas med i propositionen. Men vi blev besvikna.

De kraftfulla rörelser som vi har sett runt omkring i vårt land visar att de förhoppningar och löften om en ny politik som tar till vara hela Sveriges möjligheter inte har blivit verklighet.

Jag hoppas att vi ska kunna få en seriös debatt här i dag, och vi ska visa att vi menar allvar med de fina orden.

Anf. 127 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka Centerpartiet för att de har tagit initiativ till denna debatt.

Som relativt nytillträdd landsbygdsminister ägnar jag en stor del av min tid åt att resa runt i Sveriges landsbygder. Oavsett vart jag åker möts jag av engagemang och stolthet – stolthet över hembygden, över sammanhållningen och över allt som är fantastiskt med att bo på svensk landsbygd. Men jag möts också av oro, besvikelse och ilska över villkoren för inlandet, över drivmedelspriserna och över att avståndet oss människor emellan tycks växa. Det finns en utbredd känsla av att samhället i många avseenden inte klarar av att leverera. Det är på många sätt en rättmätig ilska. Under alltför lång tid har svensk landsbygd nämligen försumrats av alla politiska partier och av regeringar av olika kulörer.

Men nu ser vi ett trenderbrott. Vi ser det i den allmänna politiska debatten, där landsbygdens villkor nu får ta allt större plats, och vi ser det i politiken. Den socialdemokratiskt ledda regeringen började under den förra mandatperioden att vända skutan. Nu är tiden förbi för Stockholmsfixering och utarmade resurser till välfärden på landsbygden. Vi tillsatte Landsbygdskommittén, där alla partier enades om 75 förslag för att hela Sverige ska växa. Vi förde en politik som innebar miljardsatsningar på bredband, 10 välfärdsmiljarder som fördelades i hela landet, satsningar på utveckling i stödområde A och i socioekonomiskt utsatta kommuner, för att nämna några exempel.

I januariavtalet, som regeringspartierna tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna har förhandlat fram, berörs landsbygdens utveckling i flera av punkterna. Vi ska stärka de gröna näringarna, satsa på välfärden i hela Sverige och möjliggöra för utbildning i alla landsändar. Omlokaliseringen av myndigheter som påbörjades under den förra mandatperioden följs nu upp med ett stopp för nyetableringar av myndigheter i Stockholm under denna mandatperiod. Men det räcker inte.

Vi behöver fler riktade insatser för ökad tillväxt och mer omfördelning för en tryggad välfärd. Vi behöver genomföra en landsbygdssäkrad skattereform för ökad rättvisa som sluter klyftorna i vårt land, mellan människor och mellan stad och landsbygd.

När högern säger att politiken ska dra sig tillbaka och resurserna minska är vårt budskap det rakt motsatta. Politiken ska ta ett större ansvar för att bygga det starka samhället i hela landet. Alla ska nämligen kunna känna framtidstro, oavsett var de bor. Den servettskiss till budget som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna röstade fram i december var förödande för landsbygden. Borta var merparten av reformutrymmet, och i stället för kraftfulla investeringar i ett Sverige som håller ihop – med satsningar på välfärd, bredband och utbildning på landsbygden – fick vi ett sjätte jobbskatteavdrag.

Fru talman! Den här regeringen menar allvar med att hela Sverige ska leva och växa. Då kan inte politiken dra sig tillbaka. Jag är själv landsbygdsbo, uppvuxen i en inlandskommun. Jag har levt svensk landsbygd, både dess misslyckande och dess framgång. Landsbygdspolitiken är inte en övning i ord och formuleringar, utan den är på riktigt och påverkar vardagen för miljoner svenskar. Vanligt folk ska kunna förvänta sig att samhället är starkt även på landsbygden – att sjukvården finns där när den behövs, att skolan ger alla unga lika goda möjligheter och att samhället är tryggt. Bara så kan hela Sverige leva och växa.
(Applåder)

Anf. 128 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag riktar ett tack till Centerpartiet som har bjudit in till den här debatten i dag. Det är en oerhört viktig debatt, där vi ska tala om landsbygdens förutsättningar.

Vi talade om det tidigare, utanför kammaren: Vad är landsbygden? Var drar vi gränsen för landsbygden – när blir det landsbygd, och när är det inte landsbygd? Den frågan kan vara svår att besvara, men något som är väldigt tydligt är att det kokar på landsbygden. En tidigare talare räknade upp de uppror som just nu pågår på landsbygden, och dessa uppror är på fullaste allvar. Människor känner sig svikna och överkörda, och de känner att gränsen för vad man klarar av närmar sig. Det ser vi bara i det senaste upproret, Bensinupproret, som har samlat över 600 000 människor. De känner att de inte har råd att leva på det här viset längre. Höjda skatter är inte alltid lösningen på allt.

Motorn på landsbygden är de gröna näringarna. I alla tider har jord och skog, tillsammans med gruvindustrin, varit det starka i Sverige och genererat arbetstillfällen, välstånd och arbetsmöjligheter på landsbygden. Det som krävs under kommande år är att vi har lönsamhet i de gröna näringarna – att vi tryggar en långsiktig äganderätt, förfoganderätt och brukanderätt för de människor som vill ägna sig åt landsbygdens näringar. Det är nämligen bara genom att de blomstrar och mår bra som människor vill bo och leva på landsbygden.

Då följer också alla de andra saker som krävs för att människor ska kunna leva och bo på landsbygden efter. Det gäller till exempel att man ska känna sig trygg och att det ska finnas polis i närheten – polis som faktiskt kommer när man har haft ett inbrott. Jag har själv varit utsatt för tre inbrott under de senaste fem åren, och än så länge har polisen inte ens kommit ut till mig i anslutning till inbrotten. Det är anmärkningsvärt. Människor ska också känna sig trygga när det gäller deras djurproduktion och rovdjursförvaltningen; de ska känna sig hörda och känna att förvaltningen sköts nära dem som bor bland och lever med rovdjuret. Vägar måste fungera på landsbygden; man kan inte ha vägar som är fulla av potthål och annat när man ska ta sig fram. Snöröjningen måste fungera på landsbygden.

Det är många frågor som människor på landsbygden känner sig överkörda i. De känner att det faktiskt inte fungerar. Lösningen är fortfarande inte höjda skatter. Det är inte så vi löser landsbygdens bekymmer. Avståndet i Sverige är ingenting vi ska beskatta, utan det är någonting vi ska lösa. Vi behöver människor som vill bo och leva i hela landet och ägna sig åt de

gröna näringarna. Företagen ska som sagt kunna blomstra, och människor ska kunna bo och leva på landsbygden.

Strandskyddet är en annan sak som har försvårat för människor på landsbygden. Det är bara nonsens – vi har hur mycket strand som helst till den svenska befolkningen. Låt dem bygga vid stranden om det är så de vill ha det! Det viktiga är att människor trivs och vill bo på landsbygden.

(Applåder)

Anf. 129 MATS NORDBERG (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja bredda landsbygdsperspektivet lite. Jordbruksverket delar in Sverige i storstäder, städer, landsbygd och gles landsbygd. Vi anser att landsbygdspolitiken måste innefatta alla dessa områden, med undantag för storstäderna.

Sverige består av många bygder runt en eller flera centralorter. Grundläggande att förstå är att de som inte bor i centralorterna ofta pendlar dit. De kör till arbetet, vänner, bio och affärer eller skjutsar till skolor och kvällsaktiviteter. Bygden lever i symbios med sin centralort, och om inte den utvecklas gör inte kringliggande landsbygd det heller.

Fru talman! Vi styrs mycket av tid och pengar. Tiden och pengarna som krävs för att komma till centralorten och parkera där avgör hur långt utanför centralorten många vill bo. Höjda bränslekostnader, sänkta hastigheter, avstängda gator och svårighet att parkera gör det svårare att bo utanför centralorterna. Det gör det svårare för turismen och dödar landsbygden.

Den 4 juni röstade kammaren om överindexeringarna på bränsleskatter. Bara SD och M röstade emot. Observera att avdrag för bilresor till arbetet inte löser de här problemen – för att kunna bo utanför centralorterna behöver inte minst barnfamiljen använda bilen till mycket mer än att ta sig till jobbet.

Fru talman! Jordbrukets lönsamhet behöver stärkas. Kammaren röstade den 4 juni igenom minskad dieselskatt för jord- och skogsbrukare. Från vår sida föreslog vi markant större minskningar, och vi vill gärna höra Centerpartiets förklaring till att partiet inte ville ha en större minskning.

Sverige har strängare lagkrav på matproduktionen än EU. Därför bör kommuner och regioner köpa in sin mat enligt motsvarande nivå – gärna också med mål om kortade transportavstånd. Markägare bör även få ordentligt betalt för naturvårdande skötsel och för att avstå från exempelvis vissa avverkningar.

Fru talman! Många centralorter i Sverige är beroende av elintensiv industri. Osäkerheten kring energipolitiken är ett hot mot arbetstillfällen både i dessa orter och i omgivande bygd, som ofta levererar till industrierna.

Många byskolor hotas av nedläggning på grund av lärarbrist. Vi behöver fler brett utbildade klasslärare som kan ta hela ansvaret i små låg- och mellanstadieklasser. Många lärare pendlar förresten från centralorten ut till byarna. Om de inte kan pendla kostnadseffektivt kommer många att välja bort byskolorna.

Intresset för areella näringar bör stödjas i våra skolor, i samverkan med just näringarna. Nyutbildade unga människor bor ofta kvar där de utbildats, och därför behöver vi utbilda specialister runt om i Sverige. Om vi

bara utbildar dem i storstäderna kommer vi att ha specialister i storstäderna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Eklöf (SD).

Anf. 130 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Landsbygdens villkor är särskilt viktiga för Centerpartiet. Vi har stått upp för möjligheten att bo och driva företag i hela landet i decennier. Medan andra ser landsbygden som ett särintresse eller något man bara ska besöka är den vårt hem och våra rötter.

Under våren har flera rörelser, som Bensinupproret, Landsbygdsupproret och Inlandsupproret, höjt sina röster. Vi lyssnar till dessa hundratusentals människor, som bara vill kunna bo kvar, driva företag och ha rättvisa villkor. Det är alltför sällan som landsbygdens villkor debatteras och diskuteras i riksdagen, och Centerpartiet kommer aldrig att acceptera den tudelning mellan stad och land som pågår och som har pågått länge. Människors oro över att vara osynliga och deras känsla av att satsningar alltid görs någon annanstans måste tas på allvar.

I januari 2017 presenterade Landsbygdskommittén sina slutsatser. Det var en bred parlamentarisk grupp som skulle gå till botten med den tudelning och det utanförskap som finns i Sverige i dag. Efter att ha studerat de senaste 40 årens utveckling kom man fram till att Sverige inte har klarat av att hålla både städer och landsbygd igång. Vi har inte klarat att se till att både landsbygd och glesbygd kan leva upp till den potential som finns. Detta är ett oerhört stort problem – faktiskt ett misslyckande – som skapar oro och osäkerhet bland människor.

Fru talman! Centerpartiet är och förblir ett parti med rötterna i den svenska landsbygden. Vi kommer från orter där bussar har slutat gå, skolor lagts ned och affärer slagit igen. Vi vet hur det känns och att det påverkar hela livet. Vi vet att det ofta är ensamt att stå på barriaderna för rätten till grundläggande service, bra skolor och kommunikationer i hela landet. Vi vet också att landsbygden är full av möjligheter och att man kommer att lyckas om man får chansen att utveckla sin fulla potential utan hämmande byråkrati och klåfingriga politiker.

I januariavtalet har Centerpartiet drivit på för ett förändrat strandskydd, en skogspolitik med respekt för äganderätten och ett bondepaket för stärkt konkurrenskraft. I den vårbudget som presenterades i april finns det satsningar på jobb och företagande på landsbygden genom bland annat sänkta arbetsgivaravgifter, bibehållen låg moms för naturturismföretagare och ett förstärkt torkstöd till drabbade lantbrukare.

I riksdagen har vi i Centerpartiet tagit strid för jägare och sportskyttar i hela landet genom att motsätta oss regeringens överimplementering av EU:s vapendirektiv. Vi kämpar för bredband och digitalisering i hela landet samt för återföring av naturresursernas värden till den bygd där de skapats. Vi driver på för att staten ska finnas närvarande i hela landet och för att statliga jobb ska omlokaliseras till utanför storstäderna.

Det är dags för riksdagens partier och regeringens ministrar att på allvar ta tag i denna fråga igen. Vi måste fråga oss varför de löften om förändring och förbättring som gavs inte har infriats. De uppror och rörelser vi ser runt omkring i landet är ett kvitto på att det inte fungerar i dag. Vi måste göra mer.

Anf. 131 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman, statsrådet, kollegor och åhörare! Jag vill först tacka Centerpartiet för initiativet till denna debatt om landsbygdens förutsättningar. Jag tycker att det är en välbehövlig debatt, och jag hoppas att den kommer att ge någonting till oss alla.

Om ni frågar mig vad landsbygd är kan jag, precis som någon var inne på, säga att det finns stora skillnader mellan att vara i en liten ort som har två tre mil till en större stad med 100 000 invånare och att vara i Västerbottens inland, Norrbottens inland eller östra Norrbotten, där befolkningen i byarna har blivit 90 procent mindre än på 50-talet och där befolkningen i kommunerna har halverats. Min egen kommun har, när den var som störst, haft 15 000 invånare; i dag är vi 6 000.

Ni förstår problemet när det finns drygt 80 byar och när det finns anläggningar som kommunen försöker att hålla vid liv – det kan handla om vatten eller avlopp. Tidigare var det 30 hushåll som delade på det; i dag kan det vara ett pensionärspår som har hand om det. Det är lätt att förstå vilka utmaningar dessa kommuner står inför.

Ni säger att hela landet ska leva. Det är inte något att leka med. Det där uttrycket – att hela Sverige ska leva – borde egentligen devalveras. Vi har haft med det så länge, och precis som statsrådet var inne på har det gått åt samma håll i 50 års tid oavsett färg på regeringar.

Jag tycker att det är bra att Centerpartiet tar upp den här frågan, men ni hade åtta år på er. Det var en enda matresa i åtta års tid; det hände ingenting på landsbygden. Jag hade faktiskt hoppats på lite mer när ni hade den ministerposten.

Jag hoppas dock att vi kan göra det bättre tillsammans i dag. Det handlar givetvis om förutsättningar för dessa kommuner. Man pratar om att skattehöjningar inte är lösningen på allt. Det kanske jag kan hålla med om, men att sänka skatten för de mest välbärgade i Sverige ger definitivt inte någonting till landsbygden.

Vad gäller människor som bor och verkar på landsbygden är till exempel Bensinupproret och Landsbygdsupproret bra väckarklockor. Jag håller med om att det ger oss politiker känslan av att det mullrar där ute – att folk inte är nöjda och att vi måste göra någonting.

Men den som tror att marknaden kommer att sköta dessa kommuner är naiv. Dessa kommuner har de högsta skatterna och den lägsta servicenivån. Det som hänt är att man i dag får köra dubbelt så mycket för att nå samma service som med de servicepunkter som fanns för 20 år sedan.

Jag ser fram emot denna diskussion och mot att höra vilka lösningar som kommer fram från olika partier.

Anf. 132 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi landsbygdens förutsättningar. Jag är glad för att vi har denna debatt i riksdagens kammare, men för många som bor på landsbygden blir det bara ytterligare en debatt med många fagra ord. Man upplever det som att löftena bara är tomma ord. Det skapar tyvärr ännu mer politikerförakt.

Jag fick glädjen att vara med på landsbygdsriksdagen i Örnsköldsvik förra året. Alla partier var rörande överens om att hela Sverige ska leva. Det är ett fantastiskt uttryck: Hela Sverige ska leva! Det finns bara ett men: Detta var före valet.

Hur gick det då med löftena, så här nio månader senare? Jag tänkte ta upp några exempel.

Vad gäller trygghet på landsbygden vill vi kristdemokrater öka antalet poliser. Vi vill att det ska finnas en väl fungerande polisstation i varje kommun. Vi tror att närhet och personkänedom är viktigt för trygghet. Det tror vi också är viktigt när det gäller maskinstölder och dieselstölder.

Antalet inbrott ökar. En del människor jag talar med säger till och med att de inte ens ringer till polisen eftersom polisen ändå inte kommer, som vi hörde ledamoten John Widegren tala om tidigare.

Då är frågan: Vad gör regeringen? Man minskar budgeten för polisen.

Regeringens mål är att 98 procent av landet ska ha tillgång till bredband. Bredband är jätteviktigt nu när digitaliseringen i alla kommuner pågår för fullt.

Vad händer? Telia klipper ned varenda koppartråd utan att det finns godtagbara lösningar. Hade detta hänt i Stockholm, mina vänner, hade det blivit ett ramaskri och kilometer av löpsedlar om att det var en fruktansvärd skandal. Men vad händer nu? Jo, nu är det på landsbygden. Då kanske det blir en artikel men inte mer.

Fru talman! Det är inte konstigt att det pågår ett uppror mot höga drivmedelskostnader. Vi bor på landsbygden. Vi måste kanske ta våra barn till träningen eller åka med bil till jobbet, och vi får betala ett väldigt högt pris. Det finns ingen tunnelbana. Det kanske inte ens finns en buss som kommer om man ställer sig vid vägkanten, och om det finns en buss går den kanske väldigt sällan.

Regeringens svar på detta är att subventionera elcyklar. Jag säger så här: Det är otroligt viktigt att inse att faktum är att allt inte har hänt nu. Alla partier måste vara ödmjuka och säga att vi inte har lyckats, oavsett om det har varit en borgerlig majoritet, en rödgrön majoritet eller den majoritet vi har i dag. Det är så viktigt att vi faktiskt är ödmjuka och försöker att ta tag i dessa frågor så att det inte bara blir ytterligare tomma ord, för det kommer inte att vara till gagn för Sveriges medborgare.

(Applåder)

Anf. 133 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Jag vill tacka Centerpartiet för initiativet till denna debatt.

Sverige är mer än ett fåtal storstäder. Vi anser att man ska ha möjlighet att bo och arbeta i hela Sverige vare sig man valt att bosätta sig i värmäländska Höljes eller i Vaggeryd i Småland.

Man ska ha tillgång till en grundläggande samhällsservice. Det handlar om saker som att kunna driva företag, att kunna utbilda sig och att ha tillgång till fungerande infrastruktur. Man ska kunna leva som man vill, var man vill.

Fru talman! Jag är värmlänning. Värmland är, precis som alla andra län, unikt utifrån sina geografiska förutsättningar. Den strategiska placeringen mellan Osloregionen och Stockholmsregionen skapar möjligheter att leva och växa. Med Klarälven som forsar genom länet och ut i Vänern skapas förutsättningar för en god industri. Värmland är även skogens län, med en stark och världsunik massa- och pappersindustri som sträcker sig över hela världen.

Värmland har alla komponenter för att bli ett ännu mer framgångsrikt län. Men oavsett om vi talar om Värmland, Norrbotten eller vilket annat län som helst måste politiken tro på hela Sverige och se potentialen i alla län.

Regioner ute i landet behöver samarbeta mer med utbildningsinstitutioner i allmänhet och universitet och högskolor i synnerhet för att trygga kompetensförsörjningen i hela landet. Samarbete måste vara mantrat för att hitta lösningar på utmaningen.

Som tidigare företagare och numera Liberalernas näringspolitiska talesperson förstår jag vikten av att skapa förutsättningar för ett blomstrande näringsliv om hela landet ska leva. Det är där de välfärdsbyggande krafterna skapas. Med hjälp av näringslivet kan vi åtgärda skolan och äldreomsorgen och minska utanförskapet. Ju fler som kan arbeta, desto mer resurser. Ju fler som har möjlighet att låta sina företag växa, desto bättre kommer landsbygden att må.

Då är det också glädjande att se de liberala reformer som vi har fått igenom tack varje januariavtalet, alltifrån att göra det enklare och billigare att anställa till att göra det lättare att starta företag. Vi reformerar LAS och utvecklar Arbetsförmedlingen. Sänkt skatt på arbete är vägen till grön skatteväxling. Och nyckeln till en levande landsbygd är företagande – något som statsrådet tyvärr inte lyfte fram tillräckligt.

Fru talman! Återigen: Sverige är mer än ett fåtal storstäder. Vi måste skapa politik som ger förutsättningar för hela Sverige att leva. Det handlar exempelvis om tätare samarbeten mellan olika institutioner och en grundläggande samhällsservice, men framför allt handlar det om en politik som uppmuntrar till att arbeta och för företagen att kunna växa. I det arbetet kommer vi, Liberalerna, att ta vårt ansvar på största allvar.

Anf. 134 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag vill tacka initiativtagarna till den här debatten. Landsbygdens utveckling är ju en mycket viktig fråga, och vi behöver en konkret och saklig debatt kring landsbygdens förutsättningar.

Miljöpartiet vill stärka landsbygdens möjligheter. Samtidigt vill vi självklart ta itu med de stora samhällsfrågorna: klimatförändringarna, klimathotet, ojämlikhet mellan människor, brist på rättvisa, miljöproblem som övergödning och hotet mot den biologiska mångfalden.

Miljöfrågorna är ingen orsak till urbaniseringen. Klimat- och miljö-satsningarna är inget hot mot landsbygden. Tvärtom är just klimatomställningen en möjlighet att stärka jobb och företagande runt om i hela Sverige.

Att bensinpriset är i fokus i de olika upproren är ett faktum. Ett faktum är också att kronkursen är svag och oljepriset extremt högt.

Miljöpartiet vill stärka landsbygden. Vi vill se byar, orter och små städer runt om i landet blomstra. Människor ska känna trygghet, ha förutsättningar att må bra, ha det bra och trivas i sina bygder.

Det måste bli enklare att bo och bygga. Här tror jag att Landsbygdskommitténs förslag om landsbygdslån eller Småkoms idé om att ge SBAB ett riktat uppdrag för bostadslån på landsbygden är intressanta lösningar att gå vidare med.

Jag tycker att det är knasigt – ursäkt ordet, fru talman – när ett av de största problemen för industriföretag som växer på orter som Östervåla och Gnosjö är att det är brist på hyresbostäder på orten. Industrier växer, och bolånemarknadsaktörerna värderar riskerna med byggandet för högt. Om vi inte kan få näringslivets aktörer att agera samfällt vet vi att samhällets initiativ behövs.

(Applåder)

Anf. 135 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack för en bra och inspirerande debatt! Jag kan konstatera att vi verkar vara överens om mycket. Vi behöver växla upp landsbygdspolitiken och höja våra ambitioner.

Vi kan för all del ha en debatt om debatten eller om retoriken – det är frestande – men jag tror inte att vanligt folk på landsbygden bryr sig om det. Jag tror att man är ganska ointresserad av det. Man vill veta att vi tar problemet på allvar och att vi tänker göra någonting åt det.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen prioriterar att bygga ut välfärden i hela landet, både genom att höja anslagen till kommuner och landsting och även genom att göra om kostnadsutjämningsystemet så att vi omfördelar mer pengar till landsbygdskommunerna. Mot detta har moderata företrädare, framför allt i Stockholm, protesterat högljutt. Förklara gärna för mig och för alla som bor på landsbygden och som tittar på den här debatten varför det är fel att de rikaste kommunerna i Sverige bidrar lite mer till utvecklingen i hela landet!

Fru talman! Jag menar allvar med att vi ska vända utvecklingen på svensk landsbygd. Men ska man ha någon trovärdighet i det måste man leverera resultat.

Min främsta politiska ambition är att livet ska bli bättre för vanligt folk på landsbygden. Man ska ha rätt till världens bästa skola, sjukvård och infrastruktur, oavsett om man bosätter sig i Vilhelmina, Varberg eller Visby. Men då måste vi orka prioritera investeringar i vägar och bredband framför nya jobbskatteavdrag, vård i hela landet framför valfrihetsreformer riktade främst till storstäder och service och lanthandlare på landsbygden framför avregleringar och utförsäljningar.

Facit är tydligt: Endast en socialdemokratiskt ledd regering både kan och vill genomföra en kraftfull landsbygdspolitik som bygger ett starkare samhälle för alla i Sverige.

(Applåder)

Anf. 136 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet! Jag vill gå tillbaka till detta med lönsamheten för de gröna näringarna.

Jag är oerhört positiv till exempelvis den livsmedelsstrategi som beslutades för två år sedan i den här kammaren. Men bönderna står fortfarande ute på fältet och undrar vad det är som blir skillnaden för dem och när de kommer att få möjlighet att öka produktionen, som vi faktiskt säger i livsmedelsstrategin.

Lantbruket vill ha långsiktiga förutsättningar, minskat regelkrångel och byråkrati och sänkta särskatter för att kunna konkurrera med sina närmaste konkurrenter i närliggande europeiska länder.

Hur ska regeringen garantera att livsmedelsstrategin fortsättningsvis de kommande två åren inte bara blir en pappersprodukt? Finns det någonting i handlingsplanen, som kommer nu i sommar, som verkligen kommer att göra att svenska bönder vill öka produktionen för att stärka landsbygden?

Anf. 137 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, John Widegren, för frågan!

Jag delar din bild att det är ohyggligt viktigt att lönsamheten ökar i de gröna näringarna. Det är grunden för jobb och tillväxt i stora delar av vårt land. Du skulle också kunna lägga till besöksnäring och småföretagare kopplat till detta.

Mycket av det som måste göras är beskrivet på ett bra sätt i livsmedelsstrategin. Vi kommer att följa upp den första handlingsplanen som redan är framlagd med en ny handlingsplan som kommer i juni. Fokus är på forskning och innovation, produktutveckling, utveckling av affärsmetoder och att koppla på export på ett tydligt sätt.

En av de stora utmaningarna som vi har framför oss är att säkerställa att vi säljer svenska jordbruksprodukter som vad de är, nämligen premiumprodukter som man kan få betalt för både av svenska konsumenter och på en världsmarknad.

Anf. 138 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Svenska bönders produkter är absolut premiumprodukter. Vi är fantastiskt duktiga, och det har vi varit sedan vi på 80-talet bestämde oss för att vi skulle ha världens bästa jordbruk, och det har vi i dag. Men vi har fortfarande ett stort antal företag som lägger ned på grund av bristande lönsamhet och för att det är för tunga bördor.

En del är den upphandlade maten. Hur ser statsrådet på hur vi ska kunna öka viljan att upphandla lokalt? Det är på gång, men vi behöver stärka det ännu mer.

Anf. 139 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, John Widegren, för frågan! Jag tror att vi är ganska överens där. Precis som John Widegren säger är det på gång.

Vi har varit tydliga med att sätta målet att så mycket som möjligt av det som upphandlas till skolor och äldreomsorg ska vara ekologiskt. Men

vi behöver rigga systemet så att man kan upphandla det som är närproducerat och säkerställa att svensk lag också gäller för det som upphandlas i Sverige.

(Applåder)

Anf. 140 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet, för att du tog upp Stockholmsfixeringen i mycket av den svenska politiken! Jag tänker ställa en fråga med anknytning till detta.

Regeringen har ju flyttat ut ett antal statliga jobb från Stockholm, och det är en bra början. Jag tycker dock att det är lite för lite. Landsbygdskommittén talade ju om att 10 000 statliga jobb borde flyttas ut, och om man bara tittar på Stockholms befolkning borde 18 000 jobb flyttas ut. Det är ett bra initiativ, men vi behöver göra mer.

Min fråga är: Tycker statsrådet att de här jobben flyttas till de orter som verkligen behöver dem?

Man kan se att de flyttas till förorter till Stockholm eller till regionscentrum och universitetsstäder som redan har stora tillväxtproblem. Borde man inte flytta dem till mindre orter på landsbygden som har drabbats av att statliga arbetstillfällen har försvunnit?

Anf. 141 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Peter Helander för frågan.

Det är en viktig fråga som handlar om att politiken måste ta betydligt större regionpolitisk hänsyn och ansvar än vad man många gånger har gjort historiskt.

Det steg som förra regeringen med Stefan Löfven i spetsen tog med att börja omlokalisera arbeten ut i landet var jätteviktigt. Vi ser att jobben ofta går till residensstäder eller till Stockholms kringkommuner, vilket är bra, men vi kan behöva göra mer.

När det finns en diskussion om att statliga myndigheter plockar in arbetsuppgifter med motivet att dessa kan göras var som helst i landet, exempelvis call center, informationscentraler och annat, borde det vara självklart att dessa ska lokaliseras till ställen som har en arbetsmarknad som har behov av denna kraft.

Vi har tagit ett viktigt första steg. Men jag tror att vi kan göra mer på detta spår, och det är min avsikt att försöka se till att vi också gör det.

Anf. 142 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Detta har pågått under många år, och man kan säga att det är staten och inte näringslivet som lämnar landsbygden först, vilket är tråkigt. Min hemkommun Mora är en välmående landsbygdskommun med inflyttning och näringsliv som satsar. Men där lämnar till exempel Skatteverket orten. Nu lämnar också Kronofogdemyndigheten, märkligt nog med hänvisning till regeringens förslag om att flytta ut statliga myndigheter.

Anf. 143 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Peter Helander!

Detta förtjänar egentligen en egen debatt, och 30 sekunder är galet lite för att säga något vettigt om detta.

Låt mig bara konstatera att man har tagit viktiga steg och visat att politiken är beredd att ta ansvar också i denna fråga. Men vi kommer att behöva göra mer, och vi behöver diskutera hur vi gör det på bästa sätt så att vi gynnar hela Sverige och når ut till hela landet och inte bara till residensstäderna.

(Applåder)

Anf. 144 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman och statsrådet Jennie Nilsson!

Peter Helander stal min fråga, så jag fick tänka om.

Statsrådet nämnde skattepolitiken. Har statsrådet någon idé om hur borttagandet av värnskatten kan gynna landsbygden?

Anf. 145 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Borttagandet av värnskatten gynnar inte landsbygden. Hade jag fått bestämma hade jag hellre lagt de 6 miljarderna på insatser som skulle ha stärkt välfärden i hela Sverige. Jag hade också hellre lagt det sjätte jobbskatteavdragets 20 miljarder på något som bättre gynnar landsbygden. Det kunde ha gjort skillnad på riktigt.

Birger Lahti vet nog lika väl som jag att det Sverige hade fått om vi inte hade gjort den överenskommelse vi gjorde hade varit en konservativ regering med stöd av Sverigedemokraterna, vilket hade inneburit vi hade haft en helt annan debatt i dag. Jag tror att Birger Lahti trots allt är ganska glad för att Socialdemokraterna tog ansvar.

(Applåder)

Anf. 146 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet! Jag hade nog räknat med att få ungefär det svaret.

Sverige har länge haft en politik där man med statliga pengar har flyttat folk från landsbygden till städerna. Detta har pågått i decennier med betalda flyttresor med mera. Hur kan vi få motsatt effekt?

Anf. 147 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Birger Lahti!

Vi kommer att behöva ha en fortsatt diskussion. Landsbygdskommittén presenterade 75 konkreta punkter. Vi har fattat ett antal olika beslut som handlar om att både stärka ekonomin för kommuner och landsting och omfördela mer. Jag tror inte att det räcker utan att den skattereform vi har aviserat måste ta sin utgångspunkt i hur vi minskar klyftorna mellan såväl människor som stad och land. Det är bara så vi kan göra skillnad på riktigt.

(Applåder)

Anf. 148 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Apropå den gröna näringen, som vi var inne på tidigare, står det i miljöbalken att det är miljöfarlig verksamhet att bedriva jordbruk.

När man hör orden ”farlig verksamhet” går tankarna till gifter och andra hemskheter. Jag tror dock inte att mjölkbonden som går till mjölkgruppen och mjölkar tänker att han håller på med farlig verksamhet eftersom han producerar livsmedel till oss.

Tänker ministern verka för att orden byts ut till ”miljöpåverkande verksamhet”?

Anf. 149 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Magnus Oscarsson för frågan.

Jag får erkänna att jag inte är medveten om att detta begrepp används i miljöbalken. Jag tänker mig att man menar att det är miljöpåverkande, för all slags verksamhet är ju miljöpåverkande.

Jag har inget svar på frågan mer än att jag behöver titta på vad det står. Om jag när jag har läst det i sin helhet och sett den fulla innebörden tycker att det finns anledning att göra något åt det återkommer jag.

Anf. 150 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Varför jag tar upp det är för att vi i miljö- och jordbruksutskottet hade ett färdigt förslag på hur man skulle kunna ändra på detta. Tyvärr ville inte regeringspartierna och stödpartierna gå med på det. Därför välkomnar jag verkligen detta samarbete med statsrådet.

Anf. 151 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Oscarsson!

Vi har en annorlunda parlamentarisk situation, och jag har noterat att i många utskott är ledamöternas ambition och iver att ta initiativ stor. Som gammal riksdagsledamot kan jag tycka att det är bra och kul. Men det finns skäl till att ordningen är som den är och att regeringspartierna inte lättvindigt går med på utskottsinitiativ. De vill nämligen ha beredda frågor som kommer från regeringen, och det är i grunden bra.

(Applåder)

Anf. 152 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Landsbygden är lösningen på många av morgondagens problem, särskilt när det gäller omställningen till ett miljö- och klimatsmart samhälle. Men med höga och höjda drivmedelsskatter får vi inte rätt utveckling. Det gör inte att vi snabbare ställer om landsbygden till något annat.

Människor som bor och verkar på landsbygden vill gärna bidra till det miljö- och klimatsmarta samarbetet, men i dagsläget har de inte råd att ställa om. På en fråga häromdagen svarade statsministern lite kategoriskt: De får väl skaffa elbil. Vet statsministern hur mycket en elbil kostar? Många människor på landsbygden har inte råd med fler utgifter än de har i dag.

Därför är det höga drivmedelsskatterna ett problem, och de kommer inte att gynna omställningen på landsbygden. Jag tror dock att landsbygdens människor gärna vill ställa om.

Jag lyfte tidigare upp strandskyddet och återkommer nu till det. Enligt januariöverenskommelsen ska det ses över. Det har sagts många gånger

fört i riksdagen att strandskyddet ska fixas till, men inget händer. Vi kommer aldrig framåt i denna fråga.

Strandskyddet är egentligen någonting jättemärkligt, och det hämmar landsbygdsutvecklingen. Alla skulle i princip kunna bygga vid strandskyddat område, och ändå skulle vi inte överexploatera de strandnära områdena i Sverige. Det är dags att vi på allvar ser till att regeln blir att man får bygga och undantaget att man inte får bygga. Jag är övertygad om att vi kommer att klara att rädda de stora biologiska värden som finns i Sverige och utmed Sveriges vatten ändå.

Anf. 153 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman och ledamoten Widegren! Ledamoten är säkert medveten om att det är svårt, för att inte säga omöjligt, att få tag i riskkapital på landsbygden. Mycket av riskkapitalet finns i storstäderna, och 50 procent av allt riskkapital finns i Stockholm.

Hur ska vi se till att hela landet får tillgång till riskkapital?

Anf. 154 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Peter Helander, för frågan!

Det här är en jätteviktig fråga. Det är oerhört svårt med kapital över huvud taget på landsbygden i dag. Jag menar att det beror på att vi har en bristande lönsamhet som gör att tillgången till investeringskapital på landsbygden stryps. Därför tror jag att lönsamheten är väldigt viktig.

Vad gäller just riskkapital kanske jag inte har någon färdig lösning just nu, men det handlar mycket om att stärka lönsamheten, för vi behöver få upp marknadsvärdena på landsbygden. Då blir det enklare att få pengar till att till exempel bygga sitt boende.

Anf. 155 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Frågeställningen har sin bakgrund i det som skedde under förra mandatperioden, då ledamoten inte var med. Då röstade alla partier bort Inlandsinnovation som skulle vara ett särskilt riskkapital för Norrlandslänet, Värmland och Dalarna för att marknadskrafterna inte riktigt fungerar. Alla partier gick ihop och röstade bort Inlandsinnovation, för man sa att det fanns en geografisk begränsning. I min värld var det hela vitsen att det var en geografisk begränsning och gällde där riskkapital saknades.

Tycker ledamoten att det var ett dåligt eller bra förslag att ta bort Inlandsinnovation?

Anf. 156 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Peter Helander!

Jag ska vara helt ärlig och säga att jag är alldeles för dåligt påläst när det gäller detta. Jag känner mig väldigt triggad att läsa på om det för att kunna ha ett bättre svar till nästa gång, men i nuläget måste jag nog passa.

Anf. 157 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Ledamoten Widegren nämnde bränsleskatten, och jag håller med. Om någon vet hur mycket bränsle kostar är det jag, för jag kör nog 7 000 mil om året.

Eftersom vi pratar om landsbygdens förutsättningar vill jag fråga om John Widegren på allvar tror att det skulle leda till att vi får en inflyttning till landsbygden om vi skulle skippa hela skatten på bränsle.

Anf. 158 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Birger Lahti, för frågan!

Nej, det tror jag inte. Men jag menar att bränsleskatten är *en* viktig del för människor som lever och verkar på landsbygden i dag och att den är för hög. Jag tror fortfarande att de som bor på landsbygden kommer att ha ett huvudansvar i omställningen till ett miljö- och klimatsmart samhälle. I nuläget har vi en dålig trend som innebär att man plågas mer än att få morötter när det gäller att hitta nya lösningar och förslag på hur vi ska komma framåt.

Anf. 159 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, Widegren, för svaret!

Jag håller med om mycket av det du säger, John Widegren, men jag tror att det skulle bli fel signaler till allmänheten om vi skulle ta bort skatten på det vi vill fasa ut. Tror inte Widegren att det finns andra möjligheter att kompensera landsbygden och dem som behöver fossila bränslen och inte har råd med elbilar – även jag tycker att elbilarna är för dyra – än att ta bort skatten på det som vi vill fasa ut?

Anf. 160 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Birger Lahti!

Jo, jag tror absolut det! Men vi kan inte ta bort hela skatten. Det är klart att vi ska ha bränsleskatten kvar, för det är ju en skatt som stimulerar till att vi försöker göra andra saker. Men om man tittar på konkurrenssituationen och ser att en svensk bonde betalar nästan dubbelt så mycket för sitt bränsle som en tysk bonde inser man skillnaden. Vi ska producera livsmedel här i stället för att pressa den produktionen ut ur landet på grund av för höga drivmedelskostnader.

Anf. 161 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! I vårändringsbudgeten satsades det 1 miljard extra på landsbygden, och det är jag väldigt glad över. Men i den budget som antogs i december, som bland annat Moderaterna stod bakom, var det inte lika positivt. Ungefär 5 000 jobb försvann på landsbygden. Borde Moderaterna ha landsbygdssäkrat sin budget?

Anf. 162 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för frågan!

När det gäller att landsbygdssäkra budgeten skulle jag vilja säga att vi gjorde många saker som är bra för landsbygden i den budgeten. Statliga jobb som det här handlade om – jag tror att Maria Gardfjell till exempel tänker på Skogsstyrelsen – tror jag inte är hela lösningen på problemen på landsbygden. Jag menar att statliga myndigheter och statliga jobb på landsbygden absolut inte är lösningen, utan det är genom att stimulera det privata företagandet och näringslivet på landsbygden som vi stärker landsbygden och genererar fler arbetstillfällen.

Anf. 163 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag menade till exempel alla de företag som får jobb genom skötsel av naturen, för att inte tala om naturguiderna som fick en lägre moms. Det fick de nu också i vårändringsbudgeten. Varför i hela friden vill Moderaterna höja moms för naturguidningar?

Anf. 164 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för frågan!

Att lägga en budget handlar om att göra prioriteringar. Vi ansåg väl inte att det var den viktigaste prioriteringen att hålla moms nere på den typen av arbeten. Vi har i princip samma moms på många andra arbeten och tjänster på landsbygden, och då skulle vi kunna ha samma moms även för dem. Jag tror inte att huruvida vi har olika momssatser eller inte är det som stimulerar utvecklingen.

Anf. 165 MATS NORDBERG (SD):

Fru talman! I regeringens proposition till landsbygdsprogram finns tre delmål. De är oerhört allmänt hållna och utgår från FN:s Agenda 2030. Vi tycker att Sveriges landsbygdsproblem har specifika särdrag. Målen bör därför sammanfattas de åtgärder som konkret behövs för att främja vår landsbygdsutveckling. Att utgå från FN:s agenda blir toppstyrande i stället för att ta avstamp i berördas behov och synpunkter. Mål som bygger på sådana synpunkter kan ändå stämmas av mot Agenda 2030 om regeringen så önskar och när den så önskar. Jag skulle gärna vilja höra statsrådets synpunkt på detta.

Fru talman! Strandskyddslagen har nämnts. Ökningen av areala riksintressen och ökningen av antalet skogsavverkningar på privat mark som stoppas i sista stund är ytterligare exempel på statliga interventioner som minskar landsbygdens frihet till förmån för expertbeslut. Proportionalitetsprincipen i förvaltningslagen från 2018 innebär att en tjänsteman innan han tar ett beslut ska bedöma om allmännyttan verkligen väger tyngre än konsekvensen för berörda. Att den lagen, inklusive den här principen, tillämpas som det är tänkt är mycket viktigt och behöver följas upp. Hur stämmer regeringen av att proportionalitetsprincipen nu verkligen får den verkan som det rimligen var avsett att den skulle få?

Vi tycker att det i instruktioner och regleringsbrev till alla myndigheter som verkar mot landsbygden och framför allt i stödområdena bör skrivas in att myndigheterna har stöttande och främjande uppdrag. Problemet är inte att det på svensk landsbygd tas för många positiva initiativ utan att det tas för få. Entreprenörer och eldsjälar måste känna att de har samhällets stöd, inte att det sätts käppar i hjulet för dem.

SKL har länge drivit frågan om mer generella statsbidrag och att antalet olika bidrag ska minska. Riktade statsbidrag är ofta förenade med detaljerade krav som ökar kostnaderna för kommunerna, försämrar effektiviteten och minskar små kommuners möjlighet att söka de här bidragen. Hur ser regeringen på detta?

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Eklöf (SD).

Anf. 166 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till ledamoten Nordberg.

Vi har en politik om regionala skattebaser för att vi vill se till att någonting av det som skapas stannar kvar på den lokala orten eller i den lokala regionen, där det produceras. Tycker Sverigedemokraterna att det är ett bra förslag? Jag har förstått att man inte driver frågan om regionala skattebaser.

Anf. 167 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Peter Helander!

Jag tror att det på sikt är positivt att försöka sprida ut det som i dag är statsskatt så att det i stället tas in av regionerna. I Norge går till exempel en del av skatten på vattenkraft till berörda regioner.

Det är sant att vi inte nu har det här på förslag. Men vi vill gärna att det utreds vidare och är positiva till att i stället för en rundgång, där man först tar in statsskatter och sedan skickar ut samma pengar i bidrag, försöka få skatterna att stanna där de behövs.

Anf. 168 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Mats Nordberg!

Nästa fråga handlar om bränslebeskattningen. Jag har räknat ut att Sverigedemokraterna vill sänka skatten med 13 öre. Det innebär en skattesänkning med mindre än 100 kronor per år beräknat på hur mycket en bil körs normalt.

Behöver vi inte starkare incitament ute på landsbygden än den lilla biten för att det ska bli rättvisa villkor?

Anf. 169 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! Det behövs mycket mer sänkningar. Men för det första får vi det till 60 öre snarare än 13. Även det är väldigt lite. Och för det andra var det viktigaste att ta bort överindexeringen. Vi noterar att Centerpartiet inte röstade för ens det.

Anf. 170 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag tänker nu säga något om vad Centerpartiet vill åstadkomma med landsbygdsutveckling. Vi vill till att börja med att hela landet ska tas i bruk och inte bara att hela landet ska leva. Vi menar att det behövs ett antal mer konkreta förslag.

Jag ska försöka vara lite konkret nu när jag vet att många tittar på debatten. Jag har redan nämnt ett antal saker som vi har fått med i januariavtalet. Men jag ska ta upp ett antal punkter till:

- Centerpartiet vill se en ökad satsning på regionala järnvägar.
- Vi vill att högre utbildning ska finnas i hela landet.
- Vi vill reformera strandskyddet och se över riksintressesystemet som i dag täcker 55 procent av Sveriges yta.
- Vi vill decentralisera både ansvar och befogenheter, från statlig nivå till folkvalda regionala parlament.

- Vi vill tillåta gårdsförsäljning av egenproducerat öl, cider och vin till gårdens besökare.
- Centerpartiet vill att den mat som upphandlas av kommuner och stat minst ska uppfylla de krav som ställs enligt svenska regler.
- Vi vill att tvingande avsättning av skog inte ska ske om inte ersättning kan betalas ut vid intrångstillfället. Frivillighet ska vara utgångspunkten till att börja med.
- Vi vill att äganderätten och brukanderätten ska stärkas i instruktionerna till Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och länsstyrelserna.
- Vi vill att personer som bor och är yrkesaktiva i särskilt utsatta kommuner ska kunna få en avskrivning av studieskulder.
- Vi vill se en ökad satsning på enskilda vägar.
- Vi vill slopa bygglov för näringsverksamhet på den egna gården.
- Vi vill decentralisera minst 10 000 statliga jobb.
- Vi vill se regionaliserade skattebaser.
- Vi vill se fler synliga poliser och ökad trygghet för landsbygdsbor.
- Vi vill att kostnadsutjämningsförslaget som är på gång genomförs den 1 januari 2020.
- Vi vill inte se tvingande kommunsammanslagningar.
- Vi vill se ett förändrat reseavdrag som gynnar landsbygdens villkor.
- Vi vill införa ett särskilt landsbygdsavdrag.
- Vi vill ha bättre fungerande regional viltförvaltning. Det ska ske genom inrättande av en viltmyndighet.
- Vi säger nej till överimplementeringen av EU:s vapendirektiv.
(Applåder)

Anf. 171 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Centern har historiskt utgett sig för att vara stora landsbygdsvänner. Det gör man fortfarande i politiken. Men när det gäller alla de förslag som Peter Helander nu presenterade undrar jag hur man ska få igenom alla när man i den typ av styre som vi har nu allierar sig med landsbygdsfientliga partier i mångt och mycket.

Jag menar att Centerpartiet blir svaret skyldigt i fråga om hur man ska kunna leverera de saker som en alliansregering hade drivit hårt.

Anf. 172 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Mitt första alternativ hade varit en alliansregering. Tyvärr fick vi inte svenska folkets stöd för det.

Jag sitter själv med och förhandlar i många av frågorna i januariavtalet. Jag har en positiv bild av att vi ska lyckas. Och jag är helt övertygad om

att många partier och medier kommer att bevaka vartenda litet steg och att vi uppnår punkterna i januariavtalet.

Tycker inte ledamoten också att många av punkterna i januariavtalet är bra?

Anf. 173 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Peter Helander!

Jag ser många goda ambitioner i de punkterna – absolut. Jag hoppas att de inte stannar på utredningsstadiet. Jag tänker kanske speciellt på äganderättsutredningen, som har varit en viktig fråga för Moderaterna under lång tid. Jag menar att en äganderättsutredning som hade tillsatts av en moderat statsminister nog hade landat på ett annat sätt än en äganderättsutredning som är beställd av en socialdemokratisk statsminister. Hur ser Peter Helander på det?

Anf. 174 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Jag kan glädja John Widegren med att Centerpartiet kommer att vara med och bestämma hur utredningen ska formas, vem som ska vara utredare och alla andra ingående direktiv i utredningen. Vi delar egentligen samma syn på principerna kring ägandefrågor.

Anf. 175 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fortsätta diskutera skattesänkningar med Peter Helander.

Kammaren röstade den 4 juni om inte bara bränsleskatten för personbilar utan även sänkt dieselskatt för jord- och skogsbrukare. SD föreslog en betydligt större sänkning än den som gick igenom. Det röstade Centerpartiet inte för. Jag vill gärna få en förklaring till det.

Anf. 176 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten!

Ledamoten vet om att M-KD-budgeten ligger som bas i dag. Vi förhandlade med regeringspartierna och Liberalerna om vårändringsbudgeten. Nu sitter vi och förhandlar om nästa års budget. Vi har sagt att vi förhandlar om budgeten år för år. Vi bryter inte ut enskilda frågor när det är budgetförhandlingar. Det tror jag att ledamoten också vet om.

Anf. 177 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! På längre sikt måste Sverige ha ungefär samma nivå på dieselpriiserna för våra bönder och skogsbrukare som konkurrenter i exempelvis Danmark, som också har en stark miljöpolitik.

Jag hoppas att Centerpartiet verkar för att vi ska nå en sådan situation, så att vår konkurrenskraft ska vara lika stark som deras.

Anf. 178 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack igen, ledamoten!

Vi står också upp för att bönder ska ha konkurrenskraftiga villkor. Det är en av våra ingångar i politiken och även i förhandlingarna med regeringen. Vi kan inte ha villkor som innebär att vi straffar ut svenska bönder

och leder till att vi till slut importerar saker som vi själva har förbjudit. Så kan det faktiskt se ut i dag.

Prot. 2018/19:101
10 juni

-----
*Aktuell debatt om
landsbygdens
förutsättningar*

Anf. 179 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, Peter Helander, för en bra debatt! Jag vill tacka ytterligare en gång för att ni tog initiativ till det här.

Jag har en fråga som jag skulle vilja veta hur Centerpartiet ser på. Överallt där gruvor dyker upp blir det konflikter med lokalsamhället.

Hur ser ni på mineralavgiften? Skulle man kunna jobba med den så att det blir mer accepterat i lokalsamhällen att det finns en gruva och att den ger mer än bara några fly-in/fly-out-arbetare?

Anf. 180 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Birger Lahti! Det är en viktig fråga du lyfter upp.

Det har inte undgått någon av oss hur det har sett ut sista tiden. Människor börjar även här protestera vilt mot prospektering på deras marker utan att de har någonting att säga till om.

Centerpartiet vill ha en översyn av både regelverket och avgifterna. Det är också lite kopplat till äganderätten, precis som när det gäller skogen. Om staten eller någon annan vill nyttja någons mark bör man få kompensation för det.

Anf. 181 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, Peter Helander, för svaret! Det gläder mig att ni vill se över detta. Men jag tänker främst på något annat. Vänsterpartiet har försökt att lyfta fram att även mineralavgiften borde ses över. Kanske ska den vara högre, och kanske ska den vara degressiv, det vill säga att ju mer man förädlar desto lägre kan den vara. Det blir ett incitament för lokalbefolkningen att vara med i diskussionen så att de ser att det kanske blir mer än bara några arbetstillfällen för personer som kanske skattar någon annanstans.

Är ni beredda att titta även på detta?

Anf. 182 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack än en gång, Birger, för frågan!

Vi i Centerpartiet är beredda att titta på detta. Det gäller inte bara gruvor utan även vindkraft, vattenkraft och mycket annat där man har fått kompensation. Man behöver se över det här. Om man verkligen menar att äganderätten ska vara stark ska den också innebära att de människor som äger marken och befolkningen på de orter som utsätts för intrång ska få någonting tillbaka.

Anf. 183 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga som har med 73-punktsavtalet att göra. I detta talas det om skatteväxling, och man nämner 15 miljarder. Detta är väldigt mycket pengar. Många ute i landet är oroade över vad detta kommer att innebära. Kommer det att bli kraftigt ökade avgifter för exempelvis bränsle, ännu mer än vad det är i dag?

Anf. 184 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Oscarsson, för frågan!

15 miljarder i grön skatteväxling är enormt mycket. Men det fina med att vi får vara med och styra den gröna skatteväxlingen är att vi höjer skatterna på det som är farligt och dåligt och sänker dem på jobb och företagande. Detta kommer alltså att stimulera jobb och företagande; det är hela tanken med grön skatteväxling. Man gör sig av med det som är farligt och satsar på det som är bra, det vill säga jobb och företagande.

Vi har inte gått med på någon överindexering vad gäller bensin- eller drivmedelspriser för nästa år.

Anf. 185 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Peter Helander, för ditt svar! Det här är ändå oroväckande. Eftersom vi talar om så mycket pengar är många jättekymrade över att det kommer att drabba dem som bor på landet ännu mer.

Jag har en annan fråga som gäller kilometerskatten. Är den på gång igen? Man talar också om detta och att det handlar om mycket pengar. Är den för landsbygden fientliga kilometerskatten på gång in?

Anf. 186 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Magnus Oscarsson, för frågan!

Om jag och Centerpartiet får bestämma – och vi har nu en viss position att kunna vara med och bestämma – blir det ingen kilometerskatt.

Anf. 187 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Peter Helander hade en imponerande lista över saker de vill satsa på. Det är verkligen på denna konkreta nivå som vi behöver diskutera landsbygdspolitiken. Jag välkomnar detta.

Peter Helander tog själv upp frågan om hur vi får mer kapital till landsbygden. Det är viktigt att landsbygden får ta del av den moderna tekniken och inte blir en avstjälningsplats för gammal teknik från storstäderna. Hur ser Centerpartiet på denna fråga?

Anf. 188 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Det är en intressant fråga. Jag har diskuterat den med personer som håller på med digitalisering och ny teknik. De menar att när vi ska prova ny teknik och digitalisering bör vi göra det på landsorten, där det är relativt enkelt. Där finns inte så många människor, och om något går fel kan man rätta till det. Att sätta igång något i Stockholms stad som sedan går fel vore en katastrof.

Anf. 189 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Stort tack för svaret! Jag har själv haft motsvarande tankegångar om exempelvis små vårdcentraler. Där kan det vara svårt att få fler läkare eller en mer omfattande verksamhet. Där skulle man kunna satsa på digitaliseringen och utveckla tekniken i kombination med att behålla en vårdcentral på en liten ort.

Fru talman! Detta tycker jag att vi borde jobba med och diskutera mycket mer.

Anf. 190 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack för repliken, ledamoten Gardfjell!

Jag har besökt Glesbygdsmedicinskt centrum i Storuman. Där jobbar man redan med frågan. Det behövs ingen forskning om detta, utan vi kan bara börja implementera det som de redan i dag gör. De har en fantastisk verksamhet. Jag råder många av ledamöterna att besöka Glesbygdsmedicinskt centrum i Storuman.

Anf. 191 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Tack, ledamöter, för en bra debatt!

Först vill jag börja med en konkretisering. Vänsterpartiet ser självklart att det system vi har i dag inte kommer att hålla för alla kommuner i den drabbade landsändan. Vi är en del av landet som tillför humankapital till storstäderna. Det är vi som står för råvaruförsörjningen, levererar elström och har skogen och malmen. Ändå är det vi som har de högsta skatterna, och vi har svårt att klara vardagen. Så här kan vi inte ha det.

Skatteutjämningsystemet och kostnadsutjämningsystemet måste såklart ses över. Vi kan inte ha det som det är i dag.

Mer bör stanna kvar i de orter och kommuner som har vattenkraften, gruvorna och naturresurserna. Annars kommer vi att ha kvar dessa konflikter. De kommer säkert att finnas ändå, men vi måste ha något som triggar befolkningen så att de ser att det är fler än några fly-in/fly-out-arbetare som flyger in och jobbar 7:7.

Det finns alltså mycket som man borde göra, och jag är jätteglad att den här debatten har kommit igång. Precis som någon var inne på hände det åtminstone någonting under den förra mandatperioden. Regeringen tillsatte faktiskt en landsbygdskommitté som tittar på detta. Alla partier var överens om över 70 punkter som bör åtgärdas.

Vänsterpartiet ser dock på jämlikheten i landet. Vi har dragits isär. Att sänka skatten för de välbärgade ger ingen landsbygdsutveckling. Det måste ni alla hålla med om. De som får dessa skattesänkningar finns inte på landsbygden.

Jag håller med om att de som driver företag på landet måste få det enklare. Det kan inte vara så att halva dagen går åt till att fylla i papper. Men marknaden kommer aldrig att fixa allt som utgör utmaningar på landsbygden. Det är jag övertygad om.

Tack för en bra debatt!

Anf. 192 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Broschyren *Om krisen eller kriget kommer* har alla hushåll fått ta del av. Jag tycker att det är jättebra att den har tagits fram. Men grunden för att klara sig om krisen eller kriget kommer är, mina vänner, en levande landsbygd. I dag ligger vår självförsörjning av livsmedel under 50 procent. Varje vecka slutar fyra fem mjölkbönder. Varför? Jo, för att lönsamheten är för dålig.

Sverige har en livsmedelsstrategi, och jag tycker att det är väldigt viktigt att vi har en sådan. Den talar om bättre lönsamhet, mer konkurrenskraft och en högre självförsörjning av livsmedel. Tyvärr händer ingenting. Vi ser att man inte märker av detta på gårdsnivå, och det är alarmerande. Vi behöver ha fler jordbrukare och en levande landsbygd som kan få fram mer livsmedel.

Ett annat bekymmer som jag vill lyfta fram när jag ändå står här är problemet med vildsvin. När jag åker runt i de trakter där jag bor är man överallt bekymrad över att det finns så många vildsvin. De förstör för 1,5 miljarder enbart för bönderna. Här måste något mer till, och man kan inte lägga armarna i kors. Regeringen har gjort en del, och jag välkomnar det som har gjorts. Jag hoppas och önskar att det blir mer. Vi är öppna för att hjälpa till med detta så att vi får till krafttag i arbetet med att minska vildsvinsstammen. Det är oerhört viktigt för landsbygdens folk.

Anf. 193 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna har talat sig varma för att vi ska ha en effektiv klimatpolitik och hänvisat till Konjunkturinstitutet. Men Konjunkturinstitutet säger att klimatskatter på bränsle och bensin är den effektivaste klimatpolitiken. Varför förespråkar ni inte den effektivaste klimatpolitiken, Magnus Oscarsson?

Anf. 194 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell för hennes mycket viktiga fråga. Svaret på frågan är väldigt enkelt: Vi märker att människor som bor på landsbygden, som vi pratar om här i dag, är beroende av att ha bil. Som jag sa förut märker många människor att om man går och sätter sig vid en väg kommer det ingen buss. Det finns ingen tunnelbana. Här i Stockholm kan man välja på väldigt mycket, men ute på landet kan man inte det. Där måste man ha bilen, och för att driva en bil behöver man självklart bränsle.

Anf. 195 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Självklart behöver man bilen på landsbygden. Men det finns också andra sätt att jobba för att stärka landsbygdens möjligheter, till exempel att förändra reseavdragen och jobba mer proaktivt med att få in nya bränslen – fossilfria bränslen – på marknaden med lägre priser. Varför är inte det en melodi som Kristdemokraterna kan stå bakom?

Anf. 196 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell och fortsätter på hennes melodi. Det var en fin melodi hon pratade om. Det är klart att vi vill ha bättre miljöbilar. Men ett faktum som kvarstår är att det kostar väldigt mycket att köpa en bil som drivs av exempelvis batteri.

Regeringen har i stället jobbat för att ge elcyklar subventioner. Det tycker jag nog inte stämmer med behoven hos verklighetens folk ute på landet.

Anf. 197 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! För att få hela landet att leva krävs det också att vi värnar äganderätten. Vi måste även uppmuntra innovationer kring våra läns olika styrkor, exempelvis skogsråvaran i Värmland. Miljö- och naturvårdsinsatser ska genomföras i god dialog med markägare som förvaltat och skött sin skog och jord genom många generationer.

Reformeringen av strandskyddsbestämmelserna får inte drabba landsbygden. Vi ser positivt på utveckling av LIS-områden för att öka attraktiviteten i bosättning på landsbygden.

En levande landsbygd handlar också om fungerande kommunikationer. Det är viktigt för jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Det behövs fortsättningsvis investeringar i järnväg, väg och annan infrastruktur. Inget land inom EU har så långt mellan landsändarna som Sverige.

Vi blir dessutom fler och fler människor på jorden, och det behövs en hållbar livsmedelsproduktion som kan mätta alla. I Sverige vill vi att hela landets utvecklingskraft ska tas till vara. Jordbruksföretag är viktiga för en levande landsbygd, för arbetstillfällen, för den biologiska mångfalden och för att vi ska ha bra mat på bordet.

Sverige har också många konkurrensfördelar. Svensk mat är klimatsmart och produceras med god djuromsorg och miljöhänsyn. Det är en konkurrensfördel som ska värnas. Dessvärre följs inte reglerna som man enats om på EU-nivå.

Fru talman! Landsbygdsfrågan handlar mycket om företagande och goda kommunikationer. Men det handlar också om en balans mellan rättigheter och skyldigheter för mark- och skogsägare. Det handlar även om ett hållbart jordbruk. Så får vi hela Sverige att leva.

(Applåder)

Anf. 198 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Miljöpartiet vill stärka landsbygdens möjligheter. Bland annat vill vi att fastighetsskatter från vindkraft och vattenkraft ska stanna i kommunerna. Det behövs också bättre finansieringsmodeller för investeringar och underhåll av infrastruktur. Snön kan inte enbart plogas på torsdagar, skrev den förra ordföranden i Hela Sverige ska leva, Inez Abrahamsson, i en krönika nyligen. Jag tycker att det är värt att följa Inlandsuppröret och många av de debattörer som finns där – kanske inte alla, men många.

Det behövs också bättre satsningar på skolan, den offentliga servicen, vården och så vidare. Man bör dra lärdom av hur positiva satsningarna på lanthandeln har varit och hur den har stärkts de senaste åren. Motsvarande satsningar borde göras på offentlig service.

För glesbygdskommunerna behövs större satsningar, lägre arbetsgivaravgifter och högre grundavdrag. Miljöpartiet föreslår också att de unga som bosätter sig på landsbygden ska få skriva av sina studielån. Det behövs sjuksköterskor, läkare, tandläkare, lärare, förskollärare, företagare och tjänstemän i kommunerna på landsbygden. Därför behövs detta.

Maten är en av de allra viktigaste landsbygdsfrågorna. Ambitionen i livsmedelsstrategin är att utveckla jordbruket. Det måste ske med klimattänk och minskad sårbarhet som grund. Satsningar på ekologiskt lantbruk, småskalig livsmedelsförädling och naturligtvis kommunal upphandling med djurskydds- och miljökrav är grunden för att vi ska kunna stärka landsbygden framöver.

Hela Sverige ska växa och leva!

(Applåder)

Anf. 199 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Maria Gardfjell för hennes anförande. Hon nämnde det här med att bosätta sig på landsbygden. Vi pratade om det innan också. Jag ser ett ganska stort problem till exempel i min egen hemkommun. Unga människor som vill bygga sitt framtida boende

har väldigt svårt att få loss pengar till det, för när de väl har byggt det här huset för 4 miljoner är det bara värt 1 ½ miljon på marknaden. Hur tänker Maria Gardfjell där?

Anf. 200 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar John Widegren för frågan. Jag tänker att det här är en av de riktigt stora frågorna: att bygga enskilda fastigheter men också flerfamiljshus, äldreboenden, ungdomsbostäder och så vidare på landsbygden. De här boendena behövs på landsbygden. Marknaden är inte beredd eller intresserad av att göra dessa investeringar, och bolåneinstitutet är inte heller på tårna. Jag tror att bilden av landsbygden behöver förändras, men vi behöver också kanske gå in med statliga initiativ.

Anf. 201 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell för svaret. Ja, det är ett jättebekymmer. Jag menar att en lösning framför andra är att stärka de gröna näringarna och höja lönsamheten, så att det blir attraktivare att bosätta sig på landet.

Maria Gardfjell nämnde i sitt andra anförande livsmedelsproduktionen och vikten av den. Miljöpartiet har en kärlek för att alltid landa i ekologisk produktion i stället för att prata om den fantastiska svenska produktionen, både den ekologiska och den konventionella. Hur ser man på det?

Anf. 202 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet vill självklart stärka möjligheterna för Sveriges lantbrukare att få en bättre ekonomi. Det gäller både ekologiskt lantbruk och konventionellt lantbruk. Jag ser i grunden inte någon jättestor motsättning mellan ekologisk och konventionell drift. Anledningen till att vi gärna lyfter fram ekologisk produktion är det stora behov som nu finns av att klara de stora utmaningarna, bland annat utmaningen att klara våra bin, humlor och andra pollinerande insekter.

Anf. 203 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell. På tal om lanthandlar: De verkliga lanthandlarna är ju i dag bensinmackarna. När vi kommer framåt mot mer elbilar kommer folk att tanka dem hemma. Jag har själv ingen lösning, men frågan jag vill ställa är: Hur klarar vi då av landsbygdens varuförsörjning?

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga om 5G. När regeringen har utfärdat licenser för 5G har man inte villkorat dem i hela landet, fick jag höra på tv i går, men det kanske är en osäker källa. Vilka synpunkter har Maria Gardfjell?

Anf. 204 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Satsningarna på lanthandlarna gäller även mackarna.

Bränslebytet är också viktigt. Det kommer in fossilfria drivmedel i de ordinarie drivmedlen, så att varje svensk får lite grann av klimatsatsningarna med sig.

Sedan är det också väldigt viktigt att andra drivmedel – biogas, HVO, biodiesel och så vidare – ska kunna tankas.

Anf. 205 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! Beträffande inblandningen är det oerhört viktigt att den inte sker så att subtropiska eller tropiska skogar avverkas för att tillverka biodrivmedlen.

Vad vill Miljöpartiet göra för att vi snabbt ska få fram inhemskt producerade biodrivmedel?

Anf. 206 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Den förra regeringen tog viktiga initiativ i EU, vilket har gjort att en stor svensk produktion av biodrivmedel har kommit igång och kommer att komma igång. Det ser jag mycket positivt på.

Anf. 207 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, ledamoten Gardfjell! Jag skulle vilja tala lite grann om tillit och förtroende – tilliten till och förtroendet för de svenska myndigheterna, politiken, makten och Stockholm och den avsaknad av detta som finns ute på landsbygden.

Hur ska vi kunna återuppbygga förtroendet för våra myndigheter, för Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och länsstyrelsen framöver?

Anf. 208 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Stort tack, Peter Helander, för frågan! Jag tycker att det här är en av de absolut viktigaste och kanske svåraste frågorna att prata om.

Jag har sett hur tilliten har försämrats bara under de senaste åren, hur lantbrukare har förlorat tron på samhället efter den stora torkan förra året och hur enskilda människor i olika orter inte respekterar till exempel bevattningsförbud.

Anf. 209 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Jag har rest runt i landet. Framför allt i Norrlands inland kan man se att det finns en enorm frustration över hur någon från Stockholm, som man säger där, bestämmer över deras liv. I Arjeplog har man tre sjöar per person, och man kan inte förstå varför man inte kan få bygga strandnära. Man kan inte ta till sig det.

När jag är ute och träffar kommuner märker jag också av deras frustration över sin egen länsstyrelse. Den är enorm.

Anf. 210 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Återigen: Tack för frågan! När det gäller strandskyddet är vi överens om att det kommer att göras en översyn. Där har det funnits möjlighet till dispens redan tidigare, som olika kommuner har hanterat på lite olika sätt. Det har även olika länsstyrelser gjort. Det är en av orsakerna till att vi ser över detta.

Men jag tänker att tilliten till och förtroendet för oss politiker handlar om mitt parti, om ditt parti och om alla våra partier. Här behöver vi jobba tillsammans för att stärka detta.

(Applåder)

Anf. 211 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till ledamoten Maria Gardfjell.

En punkt i 73-punktsprogrammet handlar om att vägarna ska förbättras. Det är en viktig fråga som tas fram där. Vi ser stora skillnader i olika delar av landet, och min fråga är: Hur kommer det att säkerställas att pengarna kommer till dem som behöver dem?

Anf. 212 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan! Jag måste erkänna att jag inte är jätteinsatt i detaljerna i förslaget. Men jag förväntar mig att det kommer ett tillskott på pengar i budgeten, helt enkelt, och då får man säkerställa att pengarna går till rätt områden och rätt satsningar.

Det är oerhört viktigt att vi får ett bättre vägunderhåll av de befintliga vägarna, inte minst i Norrland.

Anf. 213 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tänker också på en annan sak. Vi talade tidigare här om skatteväxlingar på 15 miljarder. Frågan är då var pengarna kommer att tas. Det är väldigt mycket pengar.

En brännande fråga är därför: Kommer regeringen att införa någon form av kilometerskatt? Är det på gång att en sådan ska införas?

Anf. 214 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Själva poängen med den gröna skatteväxlingen är att man sätter ett pris på miljöförstöring och sedan ser till att göra satsningar på saker som är bra för miljön och framför allt, hoppas jag, på landsbygden.

Här tror jag att de diskussioner som nu pågår mellan de fyra partier som står bakom januariavtalet kommer att bli intressanta. Jag tror att det behövs finansieringsmodeller för att klara vägunderhållet i framtiden. Men hur de ska se ut vet vi inte.

Anf. 215 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, alla som har deltagit i debatten! Det har varit en givande debatt, och det har varit en viktig debatt.

Jag tycker att det blir tydligt när man hör på debatten att frågan är bred. Det krävs ett mycket bredare anslag än att hantera en fråga åt gången. Om vi på riktigt vill förändra förutsättningarna för människor att bo, leva och driva företag i hela Sverige behöver vi jobba på i stort sett alla politikområden. Alla politiska partier behöver också ta ansvar – inte bara i ord utan också i handling.

Det går inte att säga med någon som helst seriositet att man är beredd att satsa på att hela Sverige ska leva eller att välfärden ska vara lika i hela Sverige med mindre än att man också erkänner att det självklart kommer att kosta pengar. Det kommer att kosta prioriteringar.

Jag hoppas att när strålkastarljuset förflyttar sig från just denna fråga till någon annan fråga och när upproppen ute i landet inte längre är det som får plats i morgontidningarna står vi fortfarande fast och tycker att detta är lika viktigt som ni har gett uttryck för i dag. Om ni gör det kommer vi

tillsammans att kunna leverera bra på detta område. Jag kommer att göra allt jag kan, och jag hoppas att ni kommer att göra allt ni kan.
(Applåder)

Prot. 2018/19:101
10 juni

Den aktuella debatten var härmed avslutad.

§ 3 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 maj justerades.

§ 4 Meddelande om aktuell debatt om kapacitetsbrist i elsystemet

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av Moderaternas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om kapacitetsbrist i elsystemet anordnas *fredagen den 14 juni efter arbetsplenums slut, dock tidigast kl. 13.00*. Från regeringen skulle statsrådet Anders Ygeman (S) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt om kapacitetsbrist i elsystemet

En stark ekonomi i kombination med en kraftig befolkningstillväxt har gjort att det blivit trångt i elnäten i delar av Sverige. Överföringen från stamnätet räcker inte till för att svara upp mot elbehovet i delar av Sverige. Värst är det i de växande storstadsregionerna. I exempelvis Stockholm, Mälardalen, Göteborg, Malmö och Uppsala ökar efterfrågan på el så dramatiskt att vi nu står inför en akut elförsörjningskris.

Eftersom det tar lång tid att bygga ut nya ledningar för att öka överföringskapaciteten från det svenska stamnätet – cirka 10–15 år, blir den lokala elproduktionen avgörande för att klara elförsörjningen. Här har kraftvärmens en särställning i våra storstäder. Samtidigt har nu kraftvärmebolag i både Stockholm och Malmö aviserat att de stänger ner elproduktion till följd av skattehöjningar som regeringen infört. Det handlar om produktion som står för omkring 10 respektive 25 procent av effektbehovet i respektive stad. Regeringen har aviserat att ytterligare skatter ska läggas på kraftvärmens i höstbudgeten. Detta i ett läge då omfattande investeringar är nödvändiga för att motverka kapacitetsbristen.

I Stockholm varnar elnätsägaren Ellevio nu för att de tvingas säga nej till anslutningar redan under hösten 2019. Det kan leda till att flera viktiga utvecklingsprojekt försenas, bland annat behovet av mellan 180 000 och 320 000 bostäder från 2010 till 2030, nya tunnelbanestationer, utbyggnaden av 5G-nätet och förbifart Stockholms ventilationssystem. Det är oerhört allvarligt att nya anslutningar behöver avvisas. Att storstäderna som är våra tillväxtmotorer hämmas i sin utveckling är skadligt för hela Sverige. Därtill hindrar det klimatomställningen genom att elektrifieringen av bilar och kollektivtrafik försenas.

Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer till regeringen den 14 maj om ett särskilt uppdrag för att finna lösningar på effekt- och kapacitetsbristerna i elförsörjningen i Stockholms län kastade ytterligare ljus på lägets allvar.

Situationen är så pass allvarlig att snabba åtgärder behövs. Det behövs bättre villkor för kraftvärmens och förutsättningar för en nödvändig utbyggnad av elnät. Mot bakgrund av frågans angelägna natur och behovet av skyndsamma åtgärder begär vi att en aktuell debatt ska hållas om kapacitetsbrist i elsystemet.

Stockholm den 29 maj 2019

Tobias Billström

Gruppledare M

§ 5 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Julia Kronlid* (SD) avsåg sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 6 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Linda Lindberg* som suppleant i EU-nämnden.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden

Linda Lindberg (SD)

§ 7 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2018/19:260

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:260 Fossilgasterminalen i Göteborg
av *Jens Holm* (V)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 29 augusti 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 4 juni 2019

Infrastrukturdepartementet

Anders Ygeman (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 8 Anmälan om faktapromemoria

Prot. 2018/19:101
10 juni

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2018/19:FPM52 Diskussionsunderlag om arbetet för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU *COM(2019) 218* till utrikesutskottet

§ 9 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till arbetsmarknadsutskottet:

RiR 2019:18 Arbetsförmedlingens matchningsarbete – svag kunskapsbas och brister i styrningen

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 juni

2018/19:270 Kompetens för utryckningsförare

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:271 Möjliggörande av allmän jakt på skarv

av *Runar Filper* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2018/19:272 Skattebelastningen på privatbilismen

av *Jan Ericson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:273 Grundläggande behov och assistansberättigande

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:274 Försäljning av sälprodukter

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:275 Straffbeskattning av folket på landsbygden

av *Saila Quicklund* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:276 Sjukvård för vuxna som olovligen vistas i Sverige

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:277 Sveriges utvisningspolitik

av *Louise Meijer* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2018/19:101
10 juni

2018/19:278 NKS och det nationella uppdraget

av *Karin Rågsjö* (V)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:279 Kommunernas ekonomi

av *Ulla Andersson* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:280 Nedrustningsmötet

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:281 Butiksstölder

av *David Josefsson* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 juni

2018/19:706 Upprustning av Inlandsbanan

av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:707 Utländska doktorander

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2018/19:708 Ekologisk mättnad

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:709 Färjor med rälskapacitet

av *Anders Hansson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:710 Tillgång till geodata för att förebygga och bekämpa skogsbränder

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2018/19:711 Effektbrist

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:712 Ersättning till Kriminialvården för merkostnader

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:713 Företagshälsovårdens kompetensförsörjning

av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2018/19:714 Regeringens sjukförsäkringspolitik

av *Nooshi Dadgostar* (V)
till statsrådet Annika Strandhäll (S)

2018/19:715 Särbehandling inom bostadspolitiken

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2018/19:716 Hedersrelaterat våld och förtryck

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2018/19:717 Bristande sammanhållning i rättskedjan

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:718 Myndighetsgemensamt arbete mot organiserad brottslighet

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:719 Tullverkets kontroll

av *Ellen Juntti* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:720 Skatteverkets utredningar av kriminella och terrorfinansierare

av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 6 juni

2018/19:721 Fredsprocessen i Colombia

av *Anders Österberg* (S)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:722 Inkludering av barn med särskilda diagnoser

av *Kadir Kasirga* (S)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:723 Domen mot Amirsalar Davoudi

av *Anders Österberg* (S)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:724 Fossilgasterminalen i Göteborg

av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:725 Körkort för vattenskotrar

av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:726 Massakern vid Himmelska fridens torg

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:727 Sydvästlänken

av *Jonny Cato Hansson* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:728 Luftrum och luftrumsklasser

av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:729 Fiskerättsägares intrångsersättning

av *Linda Ylivainio* (C)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 7 juni

2018/19:730 Energiskatt
av *Per Åsling* (C)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 juni

2018/19:687 Inställt firande av FN:s deklaration om mänskliga rättigheter

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:688 FN-register över företag i relation med illegala bosättningar

av *Thomas Hammarberg* (S)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:689 Gränsarbetare i Norden

av *Birger Lahti* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:690 Skärpta straff för våldtäkter

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:693 Trafikverkets flytt av kontor närmare Göteborg

av *Annika Qarlsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:694 Flytt av Trafikverkets kontor närmare Göteborg

av *Annika Qarlsson* (C)
till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2018/19:695 Erkännandet av Palestina och Sveriges bidrag till fredsprocessen

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:696 Sveriges relationer till Israel

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:698 Bredbandsmålet

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:699 Vildsvin med höga cesiumvärden

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:700 Elektrifiering av flyget

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.38.

Prot. 2018/19:101
10 juni

Sammanträdet leddes
av tjänstgörande ålderspresidenten Tuve Skånberg från dess början till och
med § 1 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Aktuell debatt om Försvarsberedningens förslag.....	1
Anf. 1 ROGER RICHTOFF (SD)	1
Anf. 2 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	1
Anf. 3 HANS WALLMARK (M)	2
Anf. 4 ROGER RICHTOFF (SD)	3
Anf. 5 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	4
Anf. 6 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	5
Anf. 7 MIKAEL OSCARSSON (KD)	6
Anf. 8 ALLAN WIDMAN (L).....	6
Anf. 9 KAROLINA SKOG (MP).....	7
Anf. 10 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	7
Anf. 11 HANS WALLMARK (M) replik.....	8
Anf. 12 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	9
Anf. 13 HANS WALLMARK (M) replik.....	9
Anf. 14 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	9
Anf. 15 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	9
Anf. 16 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	10
Anf. 17 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	10
Anf. 18 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	10
Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	10
Anf. 20 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	10
Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	11
Anf. 22 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	11
Anf. 23 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	11
Anf. 24 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	11
Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	12
Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	12
Anf. 27 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	12
Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	12
Anf. 29 ALLAN WIDMAN (L) replik	13
Anf. 30 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	13
Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L) replik	13
Anf. 32 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	14
Anf. 33 HANS WALLMARK (M)	14
Anf. 34 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	15
Anf. 35 HANS WALLMARK (M) replik.....	15
Anf. 36 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	15
Anf. 37 HANS WALLMARK (M) replik.....	15
Anf. 38 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	15
Anf. 39 HANS WALLMARK (M) replik.....	15
Anf. 40 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	16
Anf. 41 HANS WALLMARK (M) replik.....	16
Anf. 42 KAROLINA SKOG (MP) replik	16
Anf. 43 HANS WALLMARK (M) replik.....	16
Anf. 44 KAROLINA SKOG (MP) replik	16
Anf. 45 HANS WALLMARK (M) replik.....	17
Anf. 46 ROGER RICHTOFF (SD)	17
Anf. 47 HANS WALLMARK (M) replik.....	17

Anf. 48	ROGER RICHTOFF (SD) replik	18
Anf. 49	HANS WALLMARK (M) replik	18
Anf. 50	ROGER RICHTOFF (SD) replik	18
Anf. 51	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	18
Anf. 52	ROGER RICHTOFF (SD) replik	18
Anf. 53	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	18
Anf. 54	ROGER RICHTOFF (SD) replik	19
Anf. 55	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	19
Anf. 56	ROGER RICHTOFF (SD) replik	19
Anf. 57	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	19
Anf. 58	ROGER RICHTOFF (SD) replik	19
Anf. 59	MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	20
Anf. 60	ROGER RICHTOFF (SD) replik	20
Anf. 61	MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	20
Anf. 62	ROGER RICHTOFF (SD) replik	20
Anf. 63	TJÄNSTGÖRANDE ÄLDERSPRESIDENTEN	20
Anf. 64	ALLAN WIDMAN (L) replik	21
Anf. 65	ROGER RICHTOFF (SD) replik	21
Anf. 66	ALLAN WIDMAN (L) replik	21
Anf. 67	ROGER RICHTOFF (SD) replik	21
Anf. 68	DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	21
Anf. 69	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	22
Anf. 70	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	22
Anf. 71	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	22
Anf. 72	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	22
Anf. 73	ROGER RICHTOFF (SD) replik	23
Anf. 74	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	23
Anf. 75	ROGER RICHTOFF (SD) replik	23
Anf. 76	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	23
Anf. 77	KAROLINA SKOG (MP) replik	23
Anf. 78	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	24
Anf. 79	KAROLINA SKOG (MP) replik	24
Anf. 80	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	24
Anf. 81	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	24
Anf. 82	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	25
Anf. 83	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	25
Anf. 84	DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	25
Anf. 85	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	25
Anf. 86	MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	26
Anf. 87	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	26
Anf. 88	MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	26
Anf. 89	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	26
Anf. 90	ALLAN WIDMAN (L) replik	26
Anf. 91	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	27
Anf. 92	ALLAN WIDMAN (L) replik	27
Anf. 93	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	27
Anf. 94	MIKAEL OSCARSSON (KD)	27
Anf. 95	ROGER RICHTOFF (SD) replik	27
Anf. 96	MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	27
Anf. 97	ROGER RICHTOFF (SD) replik	28
Anf. 98	MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	28

Anf. 99 ALLAN WIDMAN (L).....	28
Anf. 100 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	29
Anf. 101 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	29
Anf. 102 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	29
Anf. 103 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	29
Anf. 104 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik	29
Anf. 105 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	30
Anf. 106 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik	30
Anf. 107 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	30
Anf. 108 KAROLINA SKOG (MP) replik	30
Anf. 109 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	30
Anf. 110 KAROLINA SKOG (MP) replik	30
Anf. 111 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	31
Anf. 112 KAROLINA SKOG (MP).....	31
Anf. 113 HANS WALLMARK (M) replik	31
Anf. 114 KAROLINA SKOG (MP) replik	31
Anf. 115 HANS WALLMARK (M) replik	32
Anf. 116 KAROLINA SKOG (MP) replik	32
Anf. 117 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	32
Anf. 118 KAROLINA SKOG (MP) replik	32
Anf. 119 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	33
Anf. 120 KAROLINA SKOG (MP) replik	33
Anf. 121 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	33
Anf. 122 KAROLINA SKOG (MP) replik	33
Anf. 123 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	33
Anf. 124 KAROLINA SKOG (MP) replik	34
Anf. 125 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	34
§ 2 Aktuell debatt om landsbygdens förutsättningar	34
Anf. 126 PETER HELANDER (C).....	34
Anf. 127 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	35
Anf. 128 JOHN WIDEGREN (M)	36
Anf. 129 MATS NORDBERG (SD).....	37
Anf. 130 PETER HELANDER (C).....	38
Anf. 131 BIRGER LAHTI (V)	39
Anf. 132 MAGNUS OSCARSSON (KD)	40
Anf. 133 ARMAN TEIMOURI (L)	40
Anf. 134 MARIA GARDFJELL (MP).....	41
Anf. 135 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	42
Anf. 136 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	43
Anf. 137 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	43
Anf. 138 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	43
Anf. 139 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	43
Anf. 140 PETER HELANDER (C) replik	44
Anf. 141 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	44
Anf. 142 PETER HELANDER (C) replik	44
Anf. 143 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	45
Anf. 144 BIRGER LAHTI (V) replik	45
Anf. 145 Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	45
Anf. 146 BIRGER LAHTI (V) replik	45

Anf. 147	Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	45
Anf. 148	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	45
Anf. 149	Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	46
Anf. 150	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	46
Anf. 151	Statsrådet JENNIE NILSSON (S) replik.....	46
Anf. 152	JOHN WIDEGREN (M)	46
Anf. 153	PETER HELANDER (C) replik.....	47
Anf. 154	JOHN WIDEGREN (M) replik	47
Anf. 155	PETER HELANDER (C) replik.....	47
Anf. 156	JOHN WIDEGREN (M) replik	47
Anf. 157	BIRGER LAHTI (V) replik.....	47
Anf. 158	JOHN WIDEGREN (M) replik	48
Anf. 159	BIRGER LAHTI (V) replik.....	48
Anf. 160	JOHN WIDEGREN (M) replik	48
Anf. 161	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	48
Anf. 162	JOHN WIDEGREN (M) replik	48
Anf. 163	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	49
Anf. 164	JOHN WIDEGREN (M) replik	49
Anf. 165	MATS NORDBERG (SD)	49
Anf. 166	PETER HELANDER (C) replik.....	50
Anf. 167	MATS NORDBERG (SD) replik.....	50
Anf. 168	PETER HELANDER (C) replik.....	50
Anf. 169	MATS NORDBERG (SD) replik.....	50
Anf. 170	PETER HELANDER (C).....	50
Anf. 171	JOHN WIDEGREN (M) replik	51
Anf. 172	PETER HELANDER (C) replik.....	51
Anf. 173	JOHN WIDEGREN (M) replik	52
Anf. 174	PETER HELANDER (C) replik.....	52
Anf. 175	MATS NORDBERG (SD) replik.....	52
Anf. 176	PETER HELANDER (C) replik.....	52
Anf. 177	MATS NORDBERG (SD) replik.....	52
Anf. 178	PETER HELANDER (C) replik.....	52
Anf. 179	BIRGER LAHTI (V) replik.....	53
Anf. 180	PETER HELANDER (C) replik.....	53
Anf. 181	BIRGER LAHTI (V) replik.....	53
Anf. 182	PETER HELANDER (C) replik.....	53
Anf. 183	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	53
Anf. 184	PETER HELANDER (C) replik.....	54
Anf. 185	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	54
Anf. 186	PETER HELANDER (C) replik.....	54
Anf. 187	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	54
Anf. 188	PETER HELANDER (C) replik.....	54
Anf. 189	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	54
Anf. 190	PETER HELANDER (C) replik.....	55
Anf. 191	BIRGER LAHTI (V).....	55
Anf. 192	MAGNUS OSCARSSON (KD).....	55
Anf. 193	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	56
Anf. 194	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	56
Anf. 195	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	56
Anf. 196	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	56
Anf. 197	ARMAN TEIMOURI (L)	56

Anf. 198 MARIA GARDFJELL (MP).....	57
Anf. 199 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	57
Anf. 200 MARIA GARDFJELL (MP) replik	58
Anf. 201 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	58
Anf. 202 MARIA GARDFJELL (MP) replik	58
Anf. 203 MATS NORDBERG (SD) replik.....	58
Anf. 204 MARIA GARDFJELL (MP) replik	58
Anf. 205 MATS NORDBERG (SD) replik.....	59
Anf. 206 MARIA GARDFJELL (MP) replik	59
Anf. 207 PETER HELANDER (C) replik	59
Anf. 208 MARIA GARDFJELL (MP) replik	59
Anf. 209 PETER HELANDER (C) replik	59
Anf. 210 MARIA GARDFJELL (MP) replik	59
Anf. 211 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	60
Anf. 212 MARIA GARDFJELL (MP) replik	60
Anf. 213 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	60
Anf. 214 MARIA GARDFJELL (MP) replik	60
Anf. 215 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	60
§ 3 Justering av protokoll	61
§ 4 Meddelande om aktuell debatt om kapacitetsbrist i elsystemet.....	61
§ 5 Avsägelse	62
§ 6 Anmälan om kompletteringsval	62
§ 7 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	62
§ 8 Anmälan om faktapromemoria	63
§ 9 Anmälan om granskningsrapport	63
§ 10 Anmälan om interpellationer	63
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	64
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor	66
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.38.	67